

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Herlovianersamfundets ordinære GENERALFORSAMLING

finder sted torsdag den 30. marts 1989 kl. 19.30.

Stedet bliver ligesom sidste år: SDS's Hus, Niels Hemmingsens Gade 9, 4.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent
2. Formanden aflægger beretning
3. Kassereren fremlægger regnskab og budget
4. Valg af formand
5. Valg af øvrige bestyrelsesmedlemmer
6. Valg af suppleant til bestyrelsen, revisor, revisor-suppleant, decisor og decisorsuppleant.

Efter generalforsamlingen er der fællesaften med madder og øl etc. for deltagernes egen regning. Herunder vil æresmedlem Fl. Tolstrup ('24) causere om : Skolen og dens folk i dette århundrede - dog kun frem til 1936.

Om de enkelte pktr. på dagsordenen:

- 1) Som dirigent foreslår bestyrelsen Niels Pontopidan ('49).
- 4) Den nuværende formand, Thomas E. Jermiin ('59), er ikke på valg.
- 5) På valg er i år Lars Thuesen ('74) (ønsker ikke genvalg). Endvidere Kaj Vang-Lauridsen ('74) og Paul Henrik Østergård ('86), som begge kan genvælges.

- Som nyt bestyrelsesmedlem i stedet for Thuesen foreslår bestyrelsen George Yelken('63).
- 6) Flg. foreslås genvalgt: Suppleant til bestyrelsen, Gregers Alling Møller ('72). Revisor, Jørn Thomsen ('31). Suppleant for rev., Philip la Cour ('75). Decisor, Mogens Andreassen ('29). Suppleant for decisor Ebbe Christensen ('43).

TROLLEMORGEN 1989

Per Amnitzbøll ('50) holdt årets tale i kirken. Amnitzbøll blev premierløjtnant af ingeniørtropperne 1958. I 1963 ansattes han i Det Danske Rengørings-selskab og i 1965 blev han major af reserven. Vicedirektør i ISS 1970. I 1974 direktør, fra 1975 adm. direktør i A/S De Forenede Vagtselskaber. Direktør i A/S Securitas 1975, adm. direktør 1977-80. Fra 1981 adm. direktør for KTAS. Præsident for Forsvarsbrødrene fra 1983.

I dag er det 473 år, siden Herluf Trolle blev født. Vi markerer altså ikke nogen rund årsdag. Året 1989 er ikke noget rundt år - det er ikke afslutningen på en epoke eller begyndelsen på en ny - 1989 ser for den sags skyld ud til at kunne blive et ganske tilfældigt år. Vi ved det ikke endnu.

Men een ting er sikker: Der sker en forrygende udvikling i samfundet omkring os.

Det ved vi alle, fordi vi hver eneste dag stopfodres med informationer om, hvad der sker overalt i verden. Gennem tekst, lyd og billeder bombarderes vore sanser med indtryk fra nær og fjern.

Vi ved alle i dag uendeligt meget om, hvad der foregår omkring os. Det vil jeg vende tilbage til om lidt.

Men først vil jeg sige, at jeg føler mig bæret over at stå her i dag - 40 år efter, at jeg selv var discipel på skolen.

Jeg husker med glæde mange tildragelser fra min skoletid, bl.a., at en vis sovesalshører hver morgen kom ind på sovesalen og højt deklamerede:

»Vågner - vågner danske Helte - springer op og spænder bælte«. Det var datidens programmerede vækning og et signal til at tage fat på en ny dags udfordringer.

Og jeg kan også røbe, at jeg - traditionen tro - ridsede mit navn i murværket på Museumsbygningen - og jeg har

forviset mig om, at det stadig kan læses.

Sådan en tradition opstår vel, fordi vi alle har lyst til at skrive en lille »fodnote« i skolens »historiebog« og sætte vores »fingeraftryk« på stedet her.

Som tidligere discipel kan jeg heller ikke undgå at fornemme historiens vingesus, når jeg befinder mig i disse bygninger. Herluf Trolle næde - som I sikkert ved - aldrig selv at se denne skole i funktion. Han døde - på land - af sine sår, som han pådrog sig i søslaget ved Fehmern for 423 år siden. Kun knap en uge før skolens officielle stiftelsesdag, den 26. maj 1565.

Han og hans hustru Birgitte Gøye skænkede deres tidligere krongods og herregård til skolebrug. Efter hans død var hun en kort tid forstander her, men overlod hurtigt styringen til andre - efter at have udarbejdet en slags grundlov for Herlufsholm.

Derved blev Herlufsholm et monument over deres tanker og holdninger. Temaer, som derved blev kommunikeret op gennem tiden. Og det er netop fascinerende for mig i mit job som leder af en kommunikationsvirksomhed, at man så mange år efter ved så meget om så fjern en tid.

Man kender i detaljer kommunikationen mellem flådechefen Herluf Trolle på det gode admiralskib »Fortu-

na« og kongen. Man kan læse om deres taktik, proviantering, om glæder og problemer om bord på flådeenheder, som lå i beredskab mod den ventede fjende i Øresund. Det var svenskerne. Dengang.

Men der blev ikke kun skrevet historie - i øvrigt en interesse, Herluf Trolle lagde mange kræfter i. Man havde også behov for kommunikation i dagligdagen. Men man var henvist til at skrive breve til hinanden.

Prøv at forestille jer Herlufsholm på den tid - med skolemesteren, skriveren, hørerne - og klokkeren, som vartede op ved bordene, stillede klokken og redte drengenes senge.

Der var 42 disciple, som fik fri kost og undervisning, og desuden skulle de have varme, blæk og papir gratis. De elever vidste selvfølgelig en lille smule om, hvad der skete i datidens samfund uden for skolen. Men sammenlign dem med jer selv i dag:

I ved betydeligt mere om nutiden, end datidens disciple vidste om deres samtid. Jeres verdensbillede er påvirket af de moderne kommunikationsmidler. Det er ikke sikkert, at der sker væsentlig flere tildragelser i dag, end der skete den gang. Men nu kommer de alle til vor kundskab.

Vi får døgnet rundt nye oplysninger om hændelser og begivenheder, og om hvordan verden er skruet sammen. Vor viden om kultursammenhænge i andre dele af verden udvides løbende, og vore holdninger til u-landene, til flygtningesituationen og vor medmenneskelige forståelse påvirkes dagligt.

Tænk på, hvordan vi ved hjælp af moderne teknologi er tilskuere på første række til, hvordan der forskes i det ydre rum ved besøg på fremmede planeter. Vi er vidner til, hvad der sker på skuepladserne for politiske kriser, krige, men også til udviklingen i afspændingen mellem Øst og Vest. Vi får vor viden ved hjælp af både billede og lyd. Afstande er ikke længere nogen hindring og skaber ingen forsinkelse af den information, som vi hver dag får på tværs af grænser og sprogbarrierer.

Man kan undre sig over, at nogen kan frygte for, at et EF-medlemskab skulle kunne ødelægge vor danske kultur. Jamen, vi har jo netop altid været importør af kultur udefra, og de kulturpåvirkninger, vi har modtaget udefra, kombineret med de traditioner, som er

skabt af gode danske kvinder og mænd, heriblandt Birgitte Gøye og Herluf Trolle, er vel netop et udtryk for en dansk identitet, som vi kan være stolte af, vel vidende at også en kultur udvikler sig løbende. Men lad mig kort vende tilbage til kommunikationens udvikling.

Selv om Gutenberg allerede i 1444 gjorde det teknisk muligt, var massefremstilling af skrifter fortsat bekosteligt og besværlig mange år frem. Kong Christian IV oprettede ganske vist et dansk postvæsen. Men brevene var selvfølgelig lang tid undervejs med hest eller vogn.

Derfor arbejdede man på at kunne løsgøre transmissionen af en meddelelse fra selve den tidskrævende fysiske transport. Den udvikling omfattede først den optiske telegraf, senere H.C. Ørsteds opdagelse af, at elektromagnetismen kunne bruges til at skabe telegrafi. Den canadiske ørelæge Graham Bell præsenterede 50 år efter den første telefon, og lige før år 1900 kunne en italiensk fysiker sende en telegrafisk meddelelse - helt uden kabel. Den trådløse tid var begyndt.

Aviserne dukkede først op omkring 1900-tallet og fik senere sammen med radio og TV i henholdsvis 30'erne og 50'erne stor betydning i kommunikationsprocessen. Og jeg havde nær sagt: Resten kender I...

Men sådan er det jo ikke fat. Det gør ingen. Udviklingen går ufatteligt hurtigt. Forestil jer en ret nær fremtid, når hver person har sin egen trådløse »kommunikationsenhed« på håndleddet. Jeg vil ikke kalde den en mobiltelefon, for den kan en hel masse mere.

Man forsyner selv det »intelligente« telenet med oplysning om, hvor man er: På Herlufsholm eller i Tokyo. Man kan kalde systemet en personlig terminal, fordi opkald til ens personlige nummer altid vil nå en, uanset hvor man er på kloden. Nettet og satellitterne sørger for, at forbindelsen etableres.

Det indebærer naturligvis, at vi alle skal have vort eget internationale personnummer - og det bliver givetvis på langt flere cifre end det 6-cifrede personnummer (I husker, det var 14 15 16, som Herluf Trolle blev tildelt sidste år fra denne talerstol) i øvrigt 25 år senere end vi andre.

Den personlige terminal er så stor som et velvoksnet herreur, har en data-

og TV-skærm og rummer en minicomputer, så den kan anvendes i forbindelse med både telenettet og alverdens databaser.

Man er altså i kontakt med hele kloden fra sin bærbare enhed. Kun fantasien sætter grænserne. I en sådan verden må vi forestille os, at også uddannelses-mønstret ændrer sig. Vi vil opleve, at der opbygges meget store EDB-hukommelser, og man må forestille sig, at adgangen til denne store datakraft vil ændre kravene til, hvad vi forventes at have af paratviden i vore hjerner.

Det, vi skal kunne i fremtiden, er i højere grad at kunne søge viden. Vi vil opleve uddannelser, som i høj grad vil ske ved hjælp af skærmterminaler og elektronisk kommunikation.

Spørgsmålet om, hvorvidt en opgave er afleveret til tiden, vil ikke fremover kunne gøres til genstand for diskussion. Afleveringstidspunktet registreres fremover med millisekunders nøjagtighed i hørernes elektroniske postkasse.

I de forsøg, der i disse år gøres med elektronisk distancearbejde, kommer det tydeligere og tydeligere frem, at en arbejdsplads er andet og mere end en ramme om en given arbejdsfunktion: den er også et socialt ståsted for de medarbejdere, der har valgt at være der.

På samme måde skolen og vel i endnu højere grad kostskolen. Uagtet hvordan uddannelsesstrukturen vil udvikle sig, og uddannelsens indhold vil blive opdateret, bør det nok overvejes, om kommunikation ikke burde blive et selvstændigt fag, både på denne skole og i mere erhvervsorienterede uddannelser.

Vi skaber i dag kontakt mellem mennesker - hørligt gennem telefonerne, men i stigende omfang også ved transmission af store mængder data, som slutteligt fremstår som tal, bogstaver, farver og billeder. Alle disse elektroniske opfindelser var naturligvis ikke til rådighed for Herluf Trolle.

Vi har ikke haft ham på skærmen, har ikke hørt hans radiotelefon-kommunikation med de andre af flådens skibe og har ikke lagret hans elektroniske post. Men med oprettelsen af denne skole sendte han et signal ud i samtiden og eftertiden. Et budskab, som vi stadig kan fornemme og lytte til, når vi oplever skolen og dens ånd.

Det kalder jeg effektiv kommunika-

tion, når man kan sende et sådant budskab 423 år frem i tiden, og intet tyder på, at budskabet ikke vil kunne bæres videre til kommende generationer. Tværtimod - når man ser den fysiske udvikling, skolen har gennemgået de sidste 40 år, kan det ikke undgå at gøre en stolt af at være gammel herlovianer.

I den forbindelse vil jeg minde om, at denne skoles motto: Ikke for skolen, men for livet, er stadigt og i stigende grad gyldigt, uagtet en stærk teknologisk udvikling.

En af de konklusioner, vi kan drage af denne eksplosive udvikling, må være, at informationer og viden er magt, men kun kommunikation giver indflydelse på fremtiden og på omverdenen.

Men man kan som bekendt ikke påvirke historien med tilbagevirkende kraft, al den stund det eneste, der kan gå tilbage i tiden, er tanken og refleksionen, men også det er nyttigt i en foranderlig verden. - Nyttigt, fordi det at stoppe op en gang imellem - at kaste et blik tilbage - at gøre status - at sætte vor nuværende situation ind i et historisk perspektiv kan være med til at fastholde også de menneskelige værdier, som vor kulturarv bygger på.

Derfor vil vi, når vi om lidt passerer Birgitte Gøyes og Herluf Trolles sarkofager, lade vore tanker og refleksioner gå tilbage til en tid, der var så forskellig fra vor egen, og sende dem en tak for denne skole. □

HERLOVIANEREN

Redaktion:

Oberst N.E.A. Møller
Holsteinborgvej 100
4243 Rude
03 75 92 01

Personaliaredaktør:

Fuldmægtig, cand. polit.
Henrik Bahn-Petersen
Solvej 8, 1. tv.
3400 Hillerød
02 26 92 46

Tryk:

Dagbladets Trykservice
4100 Ringsted

ISSN: 0901-7712

Herlovianersamfundets Trolle-Rus-Fest 1989

Af Niels Heegaard ('78)

Aldersmæssigt var der nok så meget Rusfest som Trollefest over årets store herlovianske fest, idet mere end halvdele af de 111 fremmødte var 80'er år-gange. Flere stod indtil i sidste øjeblik i kø på en til formålet oprettet venteliste, og der kunne faktisk ikke presses flere ind i restauranten på Kajplads 114 - Restaurant Færgen Sjælland, der nu efter mange års pendulering i bæltet tilbringer sit otium som »party-skib« fast forankret ved Langebro.

At være på et skib til Herlovianerfest fremkaldte utvivlsomt hos mange erindringer om de berømte og særdeles fornøjelige nu hedengangne flydende rusfester på Øresund. Denne aften forløb også i højt humør, men vi forblev dog - de fleste af os i hvert tilfælde - landfaste hele natten.

Restauranten - hvor den hyggelige lidt gammeldags indretning ikke er stort anderledes, end da skuden sejlede, men hvor køkkenet til held for os bestemt ikke lignede datidens »færgekøkken« - udgjorde en fin ramme om festlighederne.

Efter ude på det opvarmede dæk at have indtaget to slags signalfarvede og mærkværdigt smagende velkomstdrinks gik vi ind til en særdeles velsmagende og festlig middag.

Herlovianersamfundets formand, Thomas Jermiin, bød velkommen - specielt til vort ældste tilstedeværende æresmedlem, Flemming Tholstrup ('24), de fremmødte jubilarer fra årgangene '23, '28 og '38, til aftenens festtaler, Bernt Johan Collet ('60) og naturligvis til de yngste af Samfundets gæster - russerne, der jo var mødt op i stort tal. Desværre var Skolen ikke repræsenteret, da festen foregik på *selve* dagen. Mange havde imidlertid været dernede den tidlige Trolle-morgen og kunne berette om en propfyldt kirke og en traditionel afvikling af begivenheden.

Middagen var, som nævnt, yderst spiselig og blev garneret med en række gode taler. Bernt Johan Collet lagde ud med festtalen, hvori han muntert fremlagde dansk/svenske begivenheder fra Herluf Trolles tid. Talen var en »by heart« tale, hvorfor den fulde ordlyd

desværre for læserne ikke kan bringes her i bladet.

Dernæst havde Jan Trier ('58), Herlovianersamfundets kasserer, en del både opmuntrende og formanende ord til russerne - samt naturligvis tillige en opfordring til ikke blot at nyde men også yde en aktiv indsats i Samfundet til glæde for os alle.

Så holdt Jørgen Engberg ('28), der havde meldt sig næsten frivilligt, en særdeles elegant tale på jubilarenes vegne. Han imponerede alle ved efter hukommelsen at citere en lang række sjove vers begået af Leschly ('24) om livet på Skolen - herunder om »Herlufholms herlige hørere«. Det kom endvidere frem, at Trollemorgens fanemarch ikke er nogen gammel tradition, idet den ikke eksisterede i Engbergs skoletid.

Næste traditionelle taler, der var blevet student fra Herlufsholm 60 år efter Jørgen Engberg, var Ivan Waltenburg. Han afsluttede talerækken med at formulere russernes tak for festen.

Undervejs havde vi også fornøjelsen af at afsynge N.V. Dorph's (nej, ikke den anden nok som bekendte Dorph) - »I munkenes tid« fra 1908. Heri hedder det blandt andet: »Monstro piger og hid drage skal? I vor tid ej det sker, og jeg tror, ærlig talt, at det vil vare længe«. Og en rum tid tog det da også, inden N. V. Dorph's spørgsmål kunne besvares bekræftende.

Efter at formanden, som også var aftenens toastmaster, havde takket af, indtog vi færgens agtersalon, der lagde rum til bar og dansesalon. Her fortsatte festen med dans til levende musik den første times tid, herefter Les Lanciers og anden dans med stor entusiasme til ud på de små timer, hvor festens yngre deltagere forlod damperen for at lade sig forlyste videre ude i det københavnske natteliv. □

Lejlighed søges

Undertegnede søger en to-personers lejlighed, gerne i det indre København, fra august/september '89. Alle muligheder (også fremlejning) eller kontakter vil blive modtaget med stor glæde.

Peter Treschow
Torbenfeldt Gods
4440 Mørkøv

Klassetæv anno 1919

Af M. Winge ('26)

I Tolstrups udmærkede beskrivelse af dagligdagen på Herlufsholm skriver han: »der var meget at lære for en nyankommen dreng, såvel skrevne som uskrevne love - undertiden slående belæring«. Dette får mig til at tænke på en episode fra min første tid på skolen i efteråret 1919.

Vi var 13 nye unger i første klasse, som blev modtaget af tre oversiddere, hvoraf navnlig den ene (K. L.) i den første tid oprådte med stor autoritet og belærte os om, hvordan man skulle forholde sig, og hvad man risikerede, hvis man forsyndede sig mod god skik og orden.

Da vi havde været nogle måneder på skolen, blev en af de nye unger (R. J.) afsløret i noget så frygteligt som at tisse i den zinkrende, der fandtes langs bordene på vaskesalen.

Stor opstandelse! Dette var en alvorlig forsyndelse mod almenvellet, og jeg mener bestemt, at det var K. L., der dekreterede, at det måtte sones med klassetæv.

Næste dag drog hele klassen ud i skoven bag »Lille sportsplads«, hvor der var fremskaffet en til formålet egnet kæp. Synderen bøjede sig i bogstaveligste forstand for dommen og stillede sig med bagdelen i vejret, hvorpå vi en efter en trådte frem og tildelte ham to rap med kæppen.

Hvor hårdt vi slog, er det svært at sige noget om så mange år efter, men helt blidt har det ikke været, for jeg kan huske, at en af kammeraterne blev bebrejdet, at han ikke gik til sagen med den fornødne entusiasme.

Offeret gav ikke et kny fra sig, men der løb vistnok et par tårer, da han rettede sig op, og vi alle traskede tilbage til skolen.

Jeg mener ikke, at episoden nogen- sinde senere blev omtalt, og noget dybt nag kan den ikke have efterladt hos offeret. Han, der et årstid efter studentereksamen drog til udlandet, undlod aldrig at besøge Herlufsholm, når han var i Danmark, og lige til sin død bevarer han kontakten med nogle af sine gamle klassekammerater. □

Smult vande laver Ringe

Tekst og tegning: Mogens Andreassen ('29)

Efter hukommelsen:
Overlærer
Christian Jerntoft
(1858-1931)

Når det er 60 år, siden man forlod Herlufsholm - jeg tilhører årgang '29 - er det kun sjældent, der tænkes på skolen. Det begynder at knibe med hukommelsen.

Når man så læser Flemming Tolstrups sidste værk om skolen fra 1887-1936: »I smult Vande«, begynder man igen at tænke på det dernede. Efterhånden frisker hukommelsen op, mens man læser Tolstrups strålende bog. Flere og flere ting dukker op og grænser sig på.

For mit vedkommende er det navnlig det, der er skrevet om de gamle hørere, herunder specielt om Jerntoft, Ballonen, som min årgang havde dels i gymnastik og dels i latin. Vi var det sidste hold, han førte op til studentereksamen. Vi havde et væld af historier sammen med ham. Mange af dem kendes kun af en mindre skare, men mange af dem har almen gyldighed, og kan måske derfor tåle at blive frisket op.

Vi nød timerne med Ballonen. De begyndte næsten altid med 10-15 minutters almen snak, mens han rensede sine negle med en stor foldekniv.

Vi skulle sætte ham igang for at få en almen snak. »Har overlæreren nogensinde skudt en tyr?« »Nej, men jeg har skudt en gal ko. Det er meget værre. Det var en af forpagter Hertz' køer,

som pludselig blev tosset, og han kom og bad om hjælp. Nu skal man især passe på uvane køer, ligesom på andre kvindfolk. Når man skal skyde dem, skal man lade dem komme helt tæt ind til sig, og det kræver åndsstyrke. Så lægger man an, og så: Fyr, så skal kuglen gerne sidde lige i bladet - ellers er man færdig. Jeg ramte den naturligtvis. Den var »tot« med det samme».

»Mener overlæreren, at vi kan komme på sportspladsen i eftermiddag i gymnastiktimen?« »Ja, det kan I vist godt. Vi kan stille et cricket-hold op. Men jeg vil ikke have, at I fjoller rundt på tennisbanerne. Lawn-tennis er ikke rigtig sport. Det er et spil for millioner og kvinder«.

Så gik vi over til dagens latin-text. »Må jeg låne din bog Andris?« Vi havde allesammen skrevet tykt med oversættelsesord over textens latinske ord, og det var vigtigt at skjule dette. »Ja, men jeg har ikke min bog med i dag«. »Må jeg så låne Din Thorsen?« Thorsen var døbt Thorsen af Ballonen. Thorsen hedder Svend Ottesen. Han sad ved siden af mig. Han var en snarrådig mand. »Ja, men så har vi jo ingen bog at se i«. - Nåh, nej«, derpå tog Ballonen en bog fra en tredje mand, som også havde skrevet tykt over med oversæt-

telser, og som fik en overhaling herfor.

Det var en fast regel, at vi ca. 10 minutter før timen ringede ud, begyndte at skramle med bøgerne. »Er det ringet eller har det ringet?« sagde Ballonen, hvis hørelse ikke var den allerbedste, og imens forlod vi klassen, og var de første til at sikre os en nimad.

Da vi skulle op til studentereksamen, mødte Ballonen i sribede benklæder og sort diplomatfrakke. Vi var hans sidste hold. Han skulle forlade skolen sammen med os. Jeg tror, det var medvirkende til, at han omfattede os med en særlig interesse, som var gensidig.

Som censor ved eksamen havde han fået en af sine gamle elever på Herlufsholm, som han også havde ført op til eksamen i latin: Hans Jørgen Helms ('08), og som nu var lektor på skolen.

De spillede meget fint sammen under examinationen. Helms huskede alle Ballonens regler og mærkværdigheder. »Må jeg spørge examinatoren -, sagde Helms. »Hvad er ibis?« Det var let at besvare, det havde Ballonen nævnt utallige gange. »Ja, foruden at være en fugl i Ægypten, så er ibis anden person futurum«. »Hvad hører una og cum?« - »Sammen«.

»Hvad betyder res?« »Res betyder alt muligt undtagen en støvleknægt«.

Vi klarede studentereksamen i latin meget fint. Det eneste, der bedrøvede Ballonen, var, at hans nok bedste elev i de latinske historier, Schaumburg, ikke vidste om fore er et adverbium. »Der har du skuffet mig«, sagde Ballonen, da de kom ud med karakteren. »Du har kun fået ug—«.

Da vi var blevet studenter aflagde Poul Hjermand og jeg en dag Ballonen en visit i hans hjem. Poul Hjermand hed dengang Poul Nielsen, men Ballonen benævnte ham altid P. Nielsen. Hver gang noget vanskeligt latin skulle forklares, og vi andre ikke kunne, måtte Ballonen trække P. Nielsen frem. Han kunne altid klare det.

En gang mødte Ballonen P. Niensens mor ved et selskab i Næstved. »Jeg vil gerne hilse på overlæreren«, sagde hun. »Jeg er mor til Poul Nielsen, som De underviser i latin«. »Poul Nielsen? - Jeg kender ingen Poul Nielsen, som jeg underviser i latin. Det kan ikke være rigtigt«. »Joh«, svarede Hjermands mor, »vi har lige fået et vidnesbyrd om ham. Her skriver De til vor glæde, at »P. Nielsen er særdeles dygtig til latin, men

det kniber sommetider at komme over hesten i gymnastiksalen«. »Nåh - er det P. Nielsen, De taler om. Ja ham kender jeg godt«.

Da P. Nielsen og jeg besøgte Ballonen i hans hjem, kom vi til at tale om en plakat, som var sat op på en dør i stuen. »Menneske, ærg Dig ikke«, stod der på den. »Jah«, sagde Ballonen, »den hænger der for at minde mig om, at jeg ikke skal ærgre mig mere end nødvendigt. Men det er en helt forkert text. Som gammel filolog må jeg hver gang, jeg ser plakaten, alligevel ærgre mig. For der er to store fejl i texten: Det hedder ikke ærg, det hedder ærger - og så skal der ikke stå Dig - der skal stå Mig«.

Den gamle herre døde i 1931, to år efter at være gået af som overlærer. Hans lange undervisningsliv på Herlufsholm begyndte i 1887, det år, hvor Flemming Tolstrups bog begynder.

De fleste af de drenge, han har undervist og ført alment opdragende snak med, er, ligesom han selv, ikke mere. Men måske er der endnu nogen, som husker ham og mindes ham, når de mødes i Herlovianersamfundet eller andre steder. Jeg er da vidende om, at vor tidligere formand og stadig højt estimerede Kaj Dorph-Petersen har så stor veneration for Jerntoft, at han i skrivelser har benævnt ham: *Jern-dorph*.

Da årgang '29 for flere år siden engang mødtes, blev samtalen ret hurtigt ført hen på Ballonen, da min lægesamtidige Palm Præst pludselig sagde: »Ka' Andris bøje prostata?«.

Ved en anden lejlighed besøgte årgang '29 skolen og gik en runde sammen med Borelli-Møller - herunder også på kirkegården, for at se, hvor de gamle hørere lå.

Vi kom også til Ballonens gravsted. På hans gravsten står jo: *Ex corde exit vita*. Ord, som passer til den gamle latinlærer.

Disse historier er trukket frem af glemslen, fordi jeg læste Flemming Tolstrups værk. Andre må anmelde denne bog. Den fortjener en god anmeldelse. Atter andre kan måske blive inspireret til at grave minder frem dernede fra, og derved vise, at de smulte vande danner mange ringe. Tak Flemming Tolstrup. □

IN MEMORIAM

Holger Heinet Knudsen
f. 11.1. 1920, død 11.11 1988.

Det var et chok for alle os studenter fra 1938, da vi hørte, at vor gode kammerat fra skolen, Holger Knudsen, var død 11.11 1988 efter kort tids sygdom. Det var kun 5 mdr. siden 10 af os var samlede under festlige former på Mogenstrup Kro og næste dag tilbragte en begivenhedsrig dag på den gamle skole. Alle 13 var i live ved juleaet.

Der havde ikke været det store sammenhold i klassen efter endt skoletid, men når vi mødtes, med års mellemrum, var der nok at tale om, og trådene knyttedes hurtigt igen.

Holger kom til Herlufsholm 1934 (i 4. klasse) fra Hobro, hvor han var født og opvokset. Vi delte værelse i alle 4 år. Han var beskeden og reserveret, men faldt hurtigt til i klassen, ikke mindst da det viste sig, at han var eller blev en god og solid venstre bak på mellemskoleholdet og siden skoleholdet i fodbold.

Vi fandt hinanden igen under studietiden og mødtes regelmæssigt i Akademisk Skytteforening, hvor vi afsluttede besættelsestiden som en del af vagtholdet på Christiansborg Slot 5.5. 1945.

Holger (eller store Nøs) blev cand. jur. 1945 og straks dommerfuldmægtig i sin barndomsby Hobro til 1953, hvor han fortsatte i Varde. Fra 1959 knyttet til dommerkontoret i Esbjerg, hvor han

udnævntes til civildommer i 1969. I 1984 lod han sig pensionere, 64 år gammel. Som dommer kom han i tilsynsrådet for Sparekassen og blev senere formand i dette ved sammenlægning med Bikuben, i hvis repræsentantskab han var formand ved sin død.

Som dommer deltog han i planlægning og opførelse af det nye domhus i Esbjerg, en bygning som han med glæde viste frem under et besøg hos ham og familien.

Holger havde livet igennem en fantastisk evne til at skaffe sig venner for livet. Han var gennemsolid, trofast og god, og vi er mange, som gennem årene søgte råd og vejledning hos ham, og altid fik vi god hjælp. Dette »vi« dækker ikke blot venner og familie (i videste forstand) men også beboere fra villakvarteret i Esbjerg.

Det var en betagende oplevelse efter bisættelsen i Esbjerg at konstatere, at flere af de ca. 200 fremmødte var venner helt fra ungdommen, foruden hele det lokale tilsynsråd fra Sparekassen.

En ældre søster talte meget smukt om den fælles barndomstid i Hobro, hvor Holger, som den sidst ankomne, var forgudet (og forkælet) af forældrene. Faderen lærte ham tidligt jagtens glæder, en interesse han bevarede livet igennem.

Efter at have været alene i nogle år efter sin hustrus svære sygdom og død i 1972, mødte han Gyrithe Ulrich. Sammen fik de mange gode år i deres store, dejlige hjem, hvor Holger blev en tryk far også for hendes 4 børn. Det var altid godt at besøge dem begge i dette gæstfrie hjem, og vores medfølelse går til Gyrithe og hendes familie, samtidigt med at vi bevarer mindet om den retskafne dommer og trofaste ven, som Holger var.

Finn K. Bojsen ('38)

Skoleholdet

På side 706, dec. 1988, bragtes et foto. De efterlyste rapporteres at være: Jes Skovgård Petersen og Thyge Beeh. Nr. 6 var beklagelig vis ikke nævnt: Claus Jessen. □

Afstøbningerne i Museumsgangen

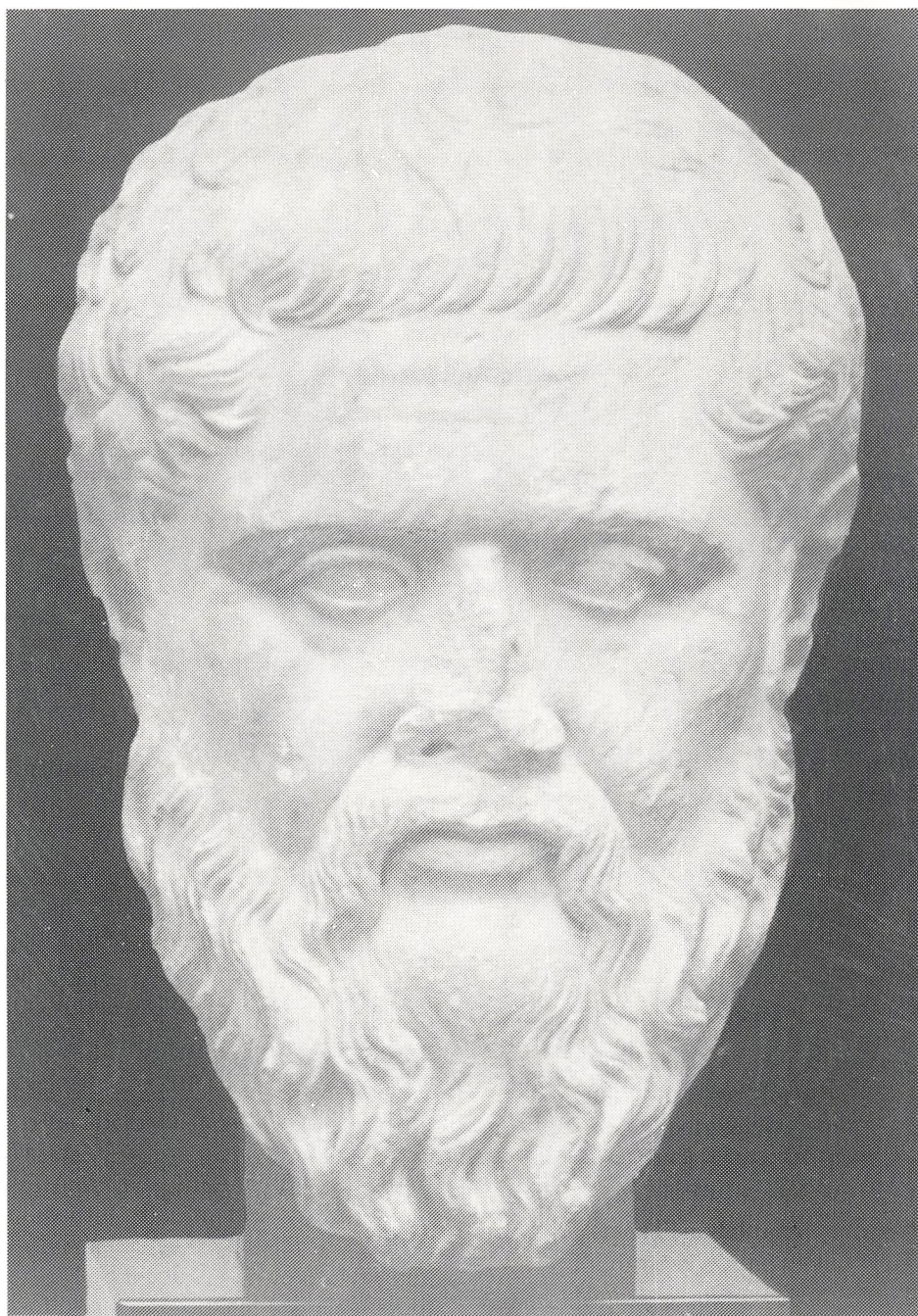
Af adjunkt Niels Ulrichsen, Herlufsholm

Afstøbningerne i Museumsgangen begynder meget passende med et portræt af filosofen Platon (427-347 f.Kr.). Skolens afstøbning, efter en romersk kopi af et originalt græsk værk fra midten af 4. årh., viser den store tænker og underviser i en reflekterende stund. Ansigtet er i ro, minespillet eftertænksomt. Fremstillingen rummer den græske portrætkunsts to karakteristiske sider fra 4. årh. Dels spejlbilledet af virkeligheden, som var nyt, og dels en ældre forestilling om et repræsentativt eller symbolsk kunstnerisk udtryk, der skulle understrege det almenmenneskelige og universelle.

Platon vises som en skægget mand. Håret er ret frem, lokket og velplejet. Skægget er ligeledes velplejet og falder blødt over kinderne. Næsen er slået af, men marmor er jo et skrøbeligt materiale. Disse klassiske træk er klart generaliserende og betyder simpelthen at vi står overfor en moden og betydningsfuld mand, en tænker; det nye og individualiserende er pandens rynker, øjenpartiets udformning og mundens facon. Helhedsvirkningen og portrætligheden er vanskelig at udtale sig om - på marmorstatuer var øjne og hår bemalede. Men man kan nok tillade sig at opfatte »Platon« som en forskønnet, traditionel udgave af virkelighedens Platon.

Platon oprettede i 380'erne sin berømte skole i Akademos'lund, lidt uden for Athen. Inden da havde han været en ivrig følgesvend og tilhænger af Sokrates - vor viden om Sokrates stammer fra Platons skrifter. Ud over hans sokratiske dialoger (herunder forsvarstalen og Symposion) er det fra storværkerne Staten og Lovene vi kender ham. Han forsøgte at virkeliggøre sine idealer om den perfekte stat på Sicilien, men uden held. De sokratiske dialoger viser ham som underviser. Via samtale og eftertanke skal eleven føres fremad mod indsigt og erkendelse - ikke ved gold og massiv belæring. Platon har sin velfortjente plads blandt skolens afstøbningsgenner.

Hans berømte elev Aristoteles blev indskrevet på Akademiet som 17-årig, og var egentlig en velkvalificeret efter-

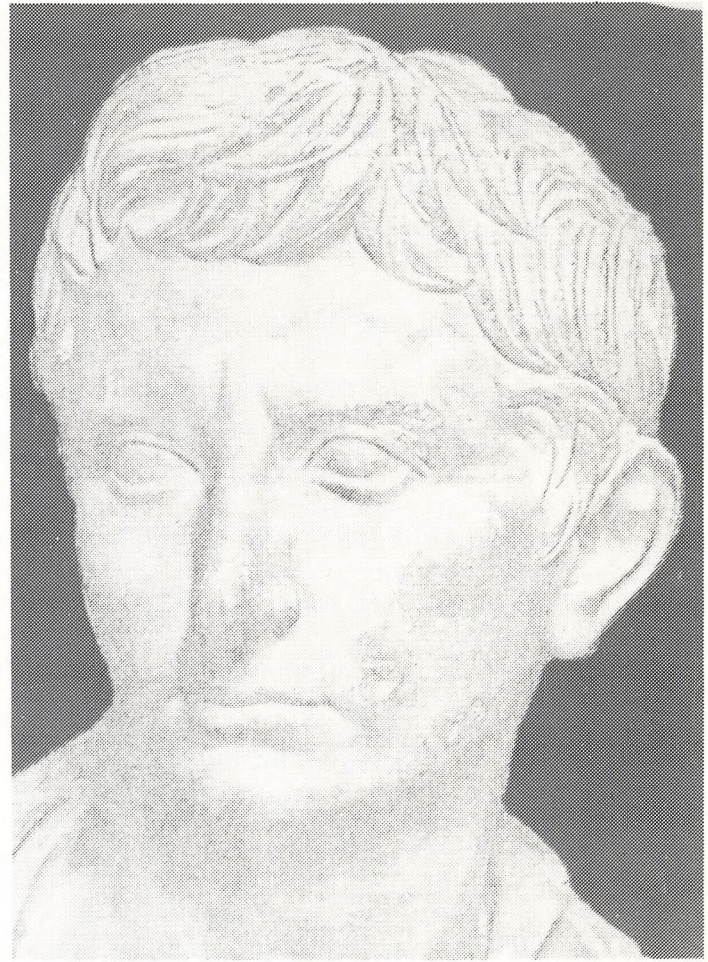
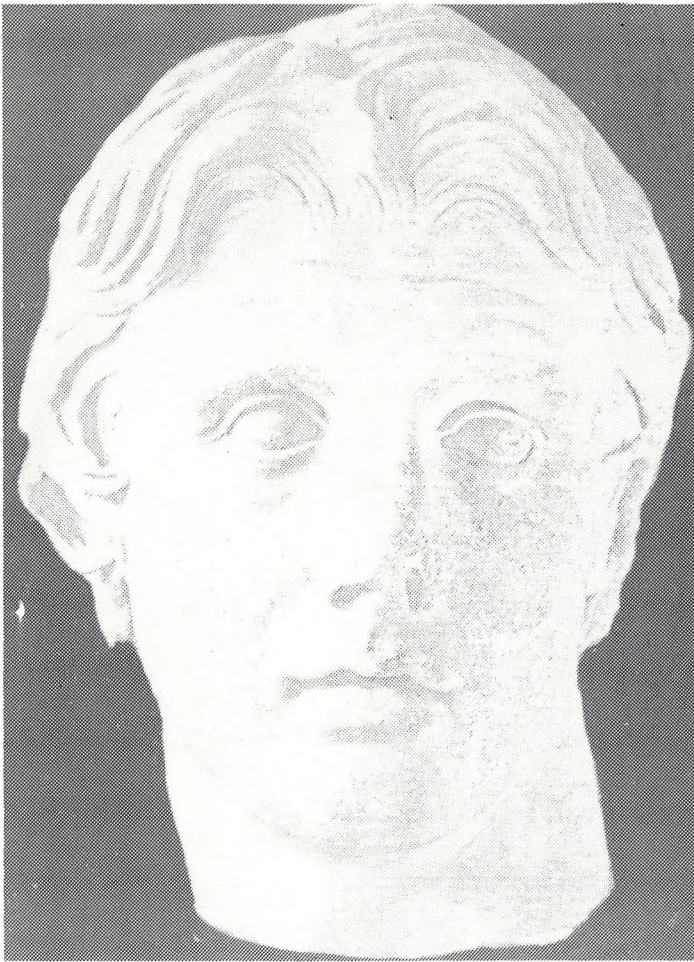

Platon 427-347 f.kr.

følger for Platon. Men hans makedonske baggrund diskvalificerede ham i det »rigtige« Grækenland (d.v.s. området syd for Thermopylæ). Han vendte hjem til Makedonien og blev huslærer for kong Philips 16-årige søn Alexander (356-323 f.Kr., konge fra 336). Med etableringen af den hellenske stat under Philip taler vi om hellenistisk stil

i den græske kunsthistorie. Portrætkunsten blomstrede under hellenismen, ja den kan betegnes som epokens mest karakteristiske kunstart og den epokegørende nyhed i hellenismens portrætkunst var fyrsteportrættet.

Den unge verdensherobreren, der efter faderens død først måtte nedkæmpe oprørsforsøg i Grækenland og derefter

Alexander den Store.

Portrættet er udført efter en portrætstatue af Lysippos, mens Alexander levede. Fundet i Perganom. Marmor. Højde 41 cm. Ca. 150 f.Kr. Det arkæologiske museum, Istanbul.

Augustus (63 f.Kr.-14 e.Kr.), Kejser 27. f.Kr.-14 e.Kr.

påtog sig at realisere Philips drøm (erobringen af Persien), er på alle måder et nyt ansigt blandt de statuer og portrætter, vi hidtil har set på.

Han er ung og glatbarberet. Hans lokkede hår er redt tilbage og han ser frimodigt frem for sig. Ungdommen, frimodigheden og de glatte kinder skulle sætte sig dybe spor senere i portrætkunsten.

Skolens Alexanderportræt er en afstøbning af en kopi af en kopi. Originalen var et af de mange portrætter Alexanders foretrukne hofportrætkunstner Lysippos udførte efter levende model (artiklens Alexanderportræt er fra samme værksted som skolens). I takt med væksten af Alexanders magt og rige blev han stadig kraftigere udsat for orientalske forestillinger om fyrstens betydning. Tanker om herskerens guddommelighed og betydningen af offici-

elle afbildninger af samme. Dog, den nye storkonges opdragelse og baggrund var græsk og derfor foretrak han græske kunstnere, dybt rodfæstede i græsk kunstnerisk tradition, som Lysippos, Apelles og Pyrgoteles. Fra den græske mytologi var de fortrolige med tanken om det udvalgte menneskes forbund med højere magter. Derfor blev Alexander ikke portrætteret som en orientalsk gud, men som en græsk hero - med individuelle Alexandertræk. Som en genfødt Achilles. Eller som Lysippos selv har sagt det: »De gamle skabte menneskene som de er, jeg som de synes at være«.

Alexander skabte mode. Det blev almindeligt at barbere sig og hans efterfølgere i de forskellige dele af hans storrige viser sig glatbarberede både på officielle fyrsteportrætter og på statens mønter (som garanti for møntens lodig-

hed og værdi).

Efter afslutningen af den anden puniske krig (201 f.Kr.) havde romerne frie hænder til at vende sig mod nye fjender. Spørgsmålet om det østlige Middelhav rejste sig med uomgængelig nødvendighed. Makedonien havde været romerne til gene under krigen og skulle derfor nu afstraffes. År 200 bliver det år, hvor romerne afgørende griber ind i den græske verdens affærer. 50 år senere er Grækenland en romersk provins.

Af alle Roms erobringer blev herredømmet over Grækenland det mest betydningsfulde for romernes åndelige liv. I kort form har Horats givet udtryk for de romerske erobreres tilegnelse af græsk civilisation med ordene: »Det fangne Grækenland fængslede den vilde sejrherre«.

Fra begyndelsen af 1. årh. f.Kr. kald-

tes græske kunstnere til Rom, hvor de slog sig ned for at tjene verdens nye herrer. Vi har mange vidnesbyrd om, at det var og blev en græsk profession at være billedhugger i Rom, et fint håndværk i fremmede specialisters vare-tægt.

Vi har bevaret en stribe fremragende portrætbuster fra den sene republikk tid - ofte meget troværdige portrætter af ældre bistre mænd. Fra midten af 1. årh. f.Kr. ser vi, at billedhuggerne vender tilbage til det formsprog, der blev udviklet omkring midten af 5. årh. - klassisk græsk stil. Altså en vis idealisering via et universelt formsprog, parret med en (forskønnet) portrætlighed.

Som bekendt endte opgøret mellem Cæsars arvtagere med Augustus' (Octavians) store sejr i søslaget ved Actium (31 f.Kr.). I forbindelse med sejren skabtes i Athen det gengivne Augustusportræt. Et portræt, der kombinerer karakteristika fra hellenistisk og klassisk tid. Vi genfinder den unge Alexander. Augustus er glatbarberet, han ser dristigt og uforfærdet frem for sig, og han er også smuk (forskønnet?).

Men hans sirlige og stiliserede hår leder tanken hen på klassisk stil og fra-

været af rynker og andre personlige »handicaps« understøtter yderligere den tanke. Kunsthistorikere ynder udtrykket »Augustæisk klassisisme«. Udtrykket har unægteligt sin berettigelse. Lige til Augustus' død (14 e.Kr.) møder vi denne evigt unge, ideelle Augustus på mønter og statuer.

Et af den højklassiske stils banebrydende hovedværker var Spydbæreren af Polyklet fra midten af 5. årh. Den skabte med et slag »liv« i den græske skulptur. Med dens (overdrevne) »contra-posto« var der sat et endegyldigt punktum for fortidens stivhed og frontalitet.

Som et fuldgyldigt udtryk for augustæisk klassisisme kan man tage Augustusstatuen fra Prima Porta. Militærscenerne på brynjen giver en datering til ca. 20 f.Kr. Det er umiddelbart indlysende, at Polyklets spydbærer er forbilledet for den bemalede Augustusstatue. Den statue, som blev den »officielle«, og som »masseproduceredes« med små variationer til modellens død ca. 30 år senere.

Augustusstatuen er altså et »Actium-hovede« (stærkt påvirket af Alexanderportrættet) sat på en påklædt Spydbærer.

Vi ved, at Spydbæreren blev skabt i bronze, omend den overlevede som en marmorkopi, med en støtte bag det udsatte venstre ben, i Rom. Tro mod sit marmor-forlæg er den originale marmor-Augustus »født« med en støtte til højre ben (en lille Amor el. Putto).

Men Spydbærerens »indadvendthed« kunne ikke bruges. Actium-hovedet (i en let bearbejdet version) placeredes på en krop, der var påklædt for at respektere oldgamle romerske forestillinger om anstændighed og blufærdighed. Kunstneren har dog ladet rustningen slutte så tæt til kroppen, at torsoens former er klart synlige.

For at understrege Augustus' udadvendthed og appel har kunstneren ladet ham løfte højre arm i en bydende bevægelse. Hans blik og gestus får Augustus til at beherske rummet foran sig, som om det skyldes hans personlige udstråling. Vi møder en genfødt Eneas.

Statuen stod anbragt op mod en mur, som det ofte var tilfældet med romerske statuer, og hele vægten var altså lagt på statuens forside. Siderne var mindre omhyggeligt gennemtænkt, end

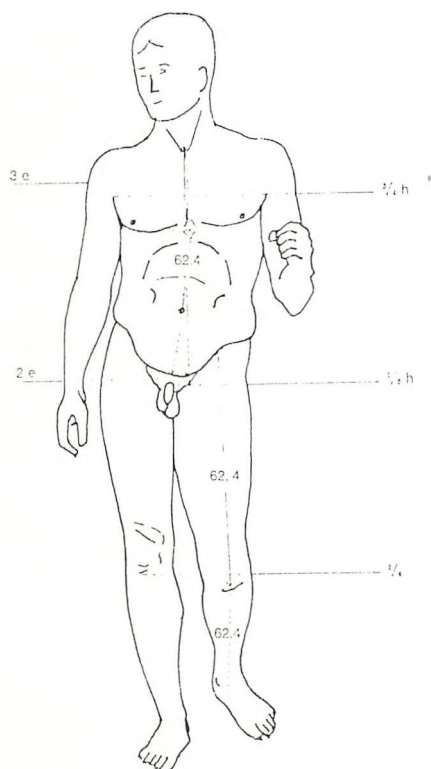

Augustusstatuen fra Prima Porta

man ser det hos Spydbæreren, og bagsiden er ikke engang gjort helt færdig. Den betydelige billedhugger, som skabte denne statue, har kendt sine klassikere, og dog valgt at ødelægge Spydbærerens contra-posto ved at hæve Augustus' skulder i samme side som den hævede hofte. Hermed tilintetgøres den klassiske statues indre ro og balance, som erstattes af en forceret vilje og beslutsomhed.

Denne officielle og hædrende model for fremstillingen af landets hersker (eller særligt fremragende borgere) har stået sin prøve gennem de seneste årtusinder. Med få undtagelser falder alle fremstillinger inden for denne tradition, der rummer sammensmeltningen af klassiske, hellenistiske og augustæiske kunstneriske principper. □

Blev det noteret, at generalforsamlingen, herunder Fl. Tolstrups causeri, finder sted 30. marts.?

Tegning af Spydbæreren af Polyklet, ca. 440 f.Kr.

Noter fra mit rejseliv

Af Finn D. de la Cour (*41)

1946 Cand. polyt (Fabrikingeniør)
1946 ansat i F.L. Smidth & CO. A/S
1951-57 udstationeret i Indien
1978 salgschef for Syd- og Østasien, Oceanien
1980-86 underdirektør i F.L. Smidth
1981-86 direktør i Davao Union Cement Corp. Filippinerne.

Mit sidste skoleår på Herlufsholm samt næsten hele studietiden på Danmarks Tekniske Højskole stod i den tyske besættelses skygge, så da jeg fik afgangseksamen som kemisk ingeniør i marts 1946, havde jeg en vældig opstemmet rejselyst.

Takket være de tre eksterne censorer til den afsluttende eksamen fik jeg allerede inden afslutningen af studiet stillingstilbud fra Ø.K., Sukkerfabrikkerne og F.L. Smidth. Det var jo i genopbygningsfasen efter krigen, hvor de forskellige firmaer satsede på at komme i gang i større målestok og antog nyt personale.

Ø.K. kunne stille rejser i udsigt, men jeg måtte ikke gifte mig de første 4 år, hvilket jeg fandt temmelig urimeligt. Sukkerfabrikkerne lød spændende, men forflyttelserne fra Gørlev til Stege til Saksøbing til Assens til Nakskov etc. fik mig til at vælge F.L. Smidth.

Efter en grundig videreuddannelse på maskinfabrik og laboratorier i København samt Cementfabrikken »Danmark« og Dansk Eternitfabrik i Aalborg oprandt endelig i juni 1950 dagen, da jeg blev sendt på min første tur - til Kenya i Britisk Østafrika.

Sagen var den, at FLS's engelske datterselskab, The Tunnel Portland Cement, sammen med den store engelske cementkoncern, Blue Circle, ejede et cementmølleri i Nairobi, The East African Portland Cement, der importere-

rede cementklinker via Mombasa, videre med jernbane til Nairobi til formaling til cement der. Sydafrikanske interesser havde imidlertid lokaliseret en kalkstensforekomst i Masai distriktet ca. 85 km. sydøst for Nairobi og var gået i gang med en nærmere undersøgelse af kvantitet såvel som kvalitet med henblik på at bygge en cementfabrik i selve Nairobi-området.

For ikke at blive slået af marken, måtte EAPC selv finde kalksten, som er det vigtigste råmateriale (ca. 80%) af råblandingen, der i roterovne brændes til cementklinker.

Min opgave var da at finde en kalkstensforekomst, tilstrækkelig stor (mindst 6 mill. tons) og af acceptabel kvalitet inden for økonomisk transportafstand fra Nairobi. Samtidig skulle eventuelle andre forekomster lokaliseres for at forhindre, at eventuelle konkurrenter skulle sætte sig på dem. Området var endnu ikke geologisk kortlagt.

På vejen skulle jeg aflægge besøg hos FLS's bestyrelsesformand i London, N. Max Jensen, en understregning af den betydning firmaet tillagde opgavens løsning.

Så af sted med fly fra London til Nairobi med mellemlandning i Rom, Tripoli og Khartoum. Mødet med Afrika i Tripoli var fascinerende, den varme støvfylde luft, tropenattens mørke og insekternes svirren. Det gøs lidt i

mig, da vi om natten fløj tværs over Sahara og det var en lettelse om morgenen fra luften at se Nilen og Khartoum.

I Nairobi blev jeg indlogeret i gæste/havehuset til den bungalow, i hvilken direktøren for EAPC og hans kone, Mrs. Grellier, boede. Han havde allerede anskaffet et komplet safariudstyr med en Ford Stationwagon, en lastbil fra hærens overskudslager, telt, vandtromle til 200 l, vandfilter, køkkenudstyr, moskitonet, feltseng, petroleums-lampe samt et dobbeltløbet jagtgevær. Desuden en aflåselig stålkuvert, geologisk hammer, dråbeflasker med fortyndet saltsyre, samt luftfotos af områderne, jeg skulle arbejde i.

Tilbage var kun at få papirerne i orden, inklusive tilladelse til at søge efter mineraler (Prospecting Licence), samt få syet safaritøj med stor bredskygget hat af den type, den australske hær er kendt for, hvorefter det gik af sted mod øst sammen med de 6 Kikuyu'ere, jeg havde fået som hjælpere. Så var jeg da ikke helt alene i de fremmedartede omgivelser.

Af de 6 sorte var een min kok og oppasser, een tolk, een lastbilchauffør og de resterende tre var »boys«.

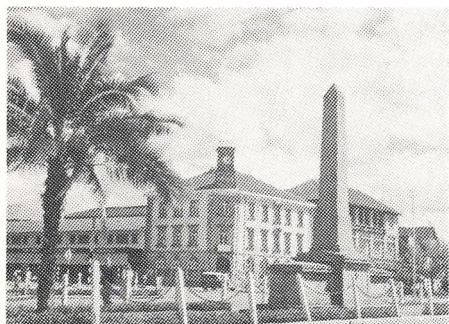
Normalt startede vi fra Nairobi mandag morgen med at fylde frisk vand på vandtromlen, benzin på vogne, samt købe ind på markedet og hos købmanden, hvorefter vi kørte ud og slog lejr for en lille uge et passende sted på savannen under et stort træ. Med lejren etableret ved frokosttid, startede den geologiske undersøgelse med første tur mandag eftermiddag til og med sidste tur i ugen fredag formiddag, ialt 8 traveture i terræn'et á 3-4 timer i løbet af 1 uge. Det var nødvendigt at gå på egne ben, så man hele tiden kunne undersøge forekomster af sten og især fast klippe ved at slå en flis af og notere geologiske data ned.

Luftfotografierne var fantastisk nyttige, og jeg kunne tegne detaljerede kort efter dem og planlægge turene, så jeg fik undersøgt alt af interesse, de var så gode, at enkelte træer og store sten kunne identificeres.

Min kok, Matibo, blev tilbage i lejren, medens tolken Maweo fulgte mig og hjalp med at bære luftfotografierne, hammeren, en dråbeflaske, prøveposer og jagtgeværet. Kameraet havde jeg altid om halsen. På hver side med ca. 100 m afstand gik så de 3 boys og lastbil-

chaufføren, hver med en dråbeflaske med fortyndet saltsyre i hånden. De skulle så melde, når de fandt sten/klippepartier, der bruste med saltsyre, og for at stimulere deres interesse i sagen, fik de belønning (50 cent), hver gang de stødte på noget, jeg syntes det var værd at tage prøve af. Det fungerede fint og fredag eftermiddag gik turen tilbage til Nairobi med et varmt bad som første punkt på dagsordenen, læsning af breve hjemmefra, analysering af prøverne i EAPC's laboratorium og rapportering om det afsøgte område.

Selve Nairobi-området og området mod vest, nord (Mount Kenya) og syd-øst (Kilimanjaro) er dækket af vulkansk materiale såsom basalt og »black cotton soil«, og her er chancen for at

Kolonitidens Nairobi.

finde kalksten næsten lig nul. Så jeg måtte afsøge området mod øst, hvor urfjeldet ikke var dækket af lavaprodukter, startende ca. 15 km fra Nairobi, tildels langs hovedvejen og jernbanen mod Mombasa.

Nærmest Nairobi boede der hvide farmere, længere mod øst lå de indfødtes reservater (Wakamba-stammen). Jeg startede naturligvis altid turen med at søge tilladelse fra de hvide farmere eller sorte høvdinge.

De hvide farmere viste sagen velvillig interesse, de var glade for besøg og jeg modtog mange hyggelige middagsinvitationer, de så gerne et eventuelt opkøb af deres noget tørre område (kvægbrug eller sisal) til industriformål. De sorte høvdinge var lidt sværere at overtale til at give tilladelse, jeg gik altid gennem den lokale engelske distriktskommisær, og når først tilladelsen efter nogen tids diskussion frem og tilbage blev givet, kunne jeg regne med den og med, at alle landsbyerne under høvdingen blev behørigt informerede. Jungletrommen arbejder meget effektivt.

Staben foran en lejr.

Klimaet var vidunderligt, i Nairobi i 1800 m højde var det aldrig for varmt til at gå med jakke, aldrig for koldt til at gå uden, i mit område mod øst var det lidt varmere, især midt på dage, vi var mindre højt over havet. Næsten altid solskin med hvide cumuluskyer bortset fra de to regntider, den korte i december og den lange i maj-juni.

Fra Danmark havde jeg medbragt et par ridestøvler, de var dejlig lette at gå i og med de lange khaki bukser stoppet ned i støvleskafterne følte jeg mig rimeligt beskyttet mod slangebid og tæger. Jeg fik slidt nogle par såler op, men hjemkommen til lejren ved 17-tiden kunne jeg altid sende dem til forsåling i den nærmeste landsby og have dem retur næste morgen inden 8. Så medens jeg spiste aftensmad og bagefter læste ved petroleumslampens skær og de sorte sang deres melodiske hymner ved lejrblået arbejdede skomageren.

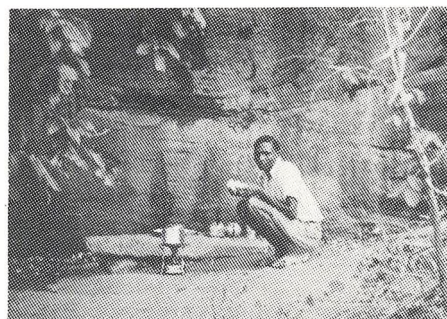
Når vi kom igennem en negerlandsby, kunne vi næsten altid finde en »Duka« d.v.s. en indisk købmand, hvor jeg fik en kold Coca-cola fra et petroleumsdrevet køleskab samt en Mars chokoladestang, længere væk fra civilisationen var vi altså ikke. Fra landsbymarkederne supplerede vi den medbragte Nairobi-mad med frugt og grøntsager.

Selv om vi kun var få timers køretur fra Nairobi, var vi helt overladt til os selv, hvis een af bilerne gik i stå. Der var intet redningskorps at ringe til, så det var bare med at tage affære selv. Så gjorde det ikke så meget, at der gik en halv dag med at finde fejlen og udbedre den. En punktering, efter at reservehjullet allerede var brugt, vidste man dog hvad var, det var hårdt arbejde med primitive midler. Vejene var jordveje belagt med sten, og de havde en udpræget tendens til at blive bølgeformede som et vaskebræt, så biler og indhold rystedes godt igennem og støvet hvirvledes op. Det gik ud over tændingssy-

stemet (strømfordeleren) eller benzintilførslen, men der var jubel og glæde, når fejlen var fundet og udbedret. I denne forbindelse var de sorte inkl. chaufføren ikke til megen hjælp.

Den største oplevelse var det utroligt rige dyreliv på savannen. Hver dag så vi mange dyr. Jeg må indrømme, at jeg var noget skræmt, især til at begynde med. Lydene om natten var uhyggelige, men det hjalp, efterhånden som jeg kunne identificere dem og til min lettelse fandt, at mange af de værste stammede fra skydende æsler i den nærmeste landsby.

Men hvad skulle jeg gøre, da der allerede den første uge befandt sig 19 giraffer spredt over det område, jeg havde besluttet at gennemse? Det var

Kokken Matibu.

klart, at skulle opgaven gennemføres, måtte jeg ikke så let lade mig slå ud - og tabe de sortes respekt, så vi gik igennem flokken med giraffer spredt på hver side. De kiggede vagtsomt på os, men vi lod hinanden i fred.

En dag så vi en leopard ligge og sole sig på en klippe, vi netop skulle tæt forbi. Jeg valgte dog at slå en bue udenom den, og den blev bare liggende, følgende os opmærksomt.

En anden dag var der pludselig en snærende hyæne med rejste børster 10-15 m foran mig. Jeg stoppede og så den stift i øjnene, sådan som jeg som barn havde lært for at undgå at blive angrebet af hunde eller gæs. Der gik måske 30 sekunder, der følte som mange minutter, så vendte hyænen om og luskede stille væk.

Jeg havde jo mit jagtgevær, men faktisk viste de vilde dyr sig fredelige, og jeg så ingen grund til at provokere dem.

Blandt de dyr, vi skulle passe virkeligt på, var krokodiller, slanger, bøfler og næsehorn. Ikke fordi krokodillerne ville angribe os på land og slæbe os ned i floden, men mest fordi et slag med

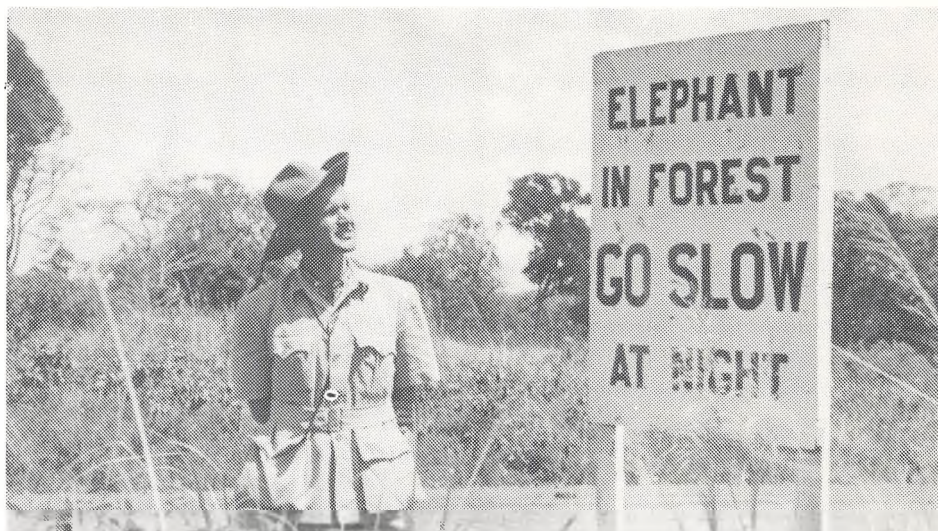
halen af disse 6-7 m lange djævle kunne knække vore ben som tændstikker, når de søgte forbi os ned mod floden. Så når vi gik langs floder i krokodilleområder, sørgede vi altid for at have sten eller jordknoide i hånden og være på udkig. Når vi så fik øje på en krokodille 10-20 m fra flodbredden, bombarderede vi dem simpelthen med kasteskytset og under almindelig jubel stolprede kolosserne med ganske stor fart lige ned i floden.

En dag kom een af »boyerne« ved navn Ngozi under en vandring på savannen med råb og rullende øjne fulde af frygt styrtende hen imod mig. »Mamba makubwa, mamba makubwa« (Stor slange, stor slange). Jeg foreslog, vi lod den være, men det tilfredsstillende absolut ikke Ngozi, så jeg fornemmede at jeg måtte vise mig som hans beskytter, hvorefter Ngozi og jeg med gevær i hånd og fulgt af de andre 4 »boys« gik efter slangen. Vi fandt den, det var en 1,5 m lang mørkegrøn cobra, der aggressivt rejste sig med den karakteristiske udfladning af halsen. Jeg gik mod den for at komme på sikkert skudhold, den veg tilbage og klatrede op i et mindre akacietræ, hvor den snoede sig om een af grenene små 2 meter over jorden.

Jeg skød et skud og glemmer aldrig det syn, hvordan spiralsnoningen om grenen gik op og slangen dumpede ned på jorden. For en sikkerheds skyld fik den på tæt hold endnu et skud, der nærmest blæste hovedet af kroppen. Min indsats påskønnedes af Ngozi og de andre boys med gentagne hop og glædesudbrud »Azanti bwana, azanti bwana« (Tak, herre).

I mit udstyr indgik en førstehjælpskasse mod slangebide. I brugsanvisningen stod der, at det bidte sted øjeblikkeligt skulle udsuges, og hvis dette ikke forhindrede, at det bidte sted blev rødt, hævede og gjorde ondt, skulle man snarest skære en stor luns kød af sin egen krop omkring det bidte sted med den medfølgende kniv og komme kaliumpermanganat i såret. Alene denne brugsanvisning var lige ved at fratage mig modet på opgaven, men oplevelsen var, at hverken jeg selv eller nogen af mine 6 boys i løbet af de ti måneder turen varede, blev angrebet af nogen slange.

De dyr, vi skulle passe mest på, var bøfler og næsehorn, idet de ofte gik til

I arbejdstøjet.

angreb og tromlede een ned uden særlig provokation. Vi blev naturligvis adviseret i forvejen af de hvide farmere eller engelske distriktkommissærer, når vi skulle operere i områder med disse dyr - og mine boys var flinke til at spørge sig for hos de lokale.

I næsehornsland så vi en dag i sandet i den tørre flodseng tydelige spor af næsehorn. Vi var blevet rådet til i givet tilfælde at søge sikkerhed i et højt træ, idet midt jagtgevær ville være uanvendeligt. Da der så ved flodbredden 30 m fra os rejser sig et næsehorn med unge, det allerfarligste, søgte vi alle hurtigt den modsatte flodbred.

Jeg kom op i et stort træ og så mig om efter mine boys, men kunne til min forbavelse ikke se dem i nogen af de andre træer, hvilket bekymrede mig, indtil jeg opdagede, at de alle 5 sad helt oppe i toppen af træet, mange meter over mig. Hvordan de var kommet derop så hurtigt, er mig en gåde.

I de tørre savanneområder lavede de hvide farmere vanddamme til deres kvæg - der skulle være nok vand i dem til næste regntid. En aften, medens jeg havde slået lejr på en hvid farmers område, kom han, der var født amerikaner, men med det gode navn Frederiksen, hen til mig og fortalte, at vilde bøfler i en flok på ca. 50 om natten kom og drak af hans kvægdamme, så han risikerede, at de blev tørlagte før næste regntid. De måtte jages væk og decimeres ved beskydning. Og jeg måtte hjælpe ham, jeg kunne låne en af hans rifler.

Næste morgen kl. halv fem blev jeg vækket af ham, bøflerne havde igen

været der, og vi måtte snarest efter dem. Sammen med en flok af hans sorte fulgte vi bøflernes spor i flere timer, idet vi bestandigt undersøgte de efterladte ekskrementer (kokasser) for friskhed for derved at vide, hvor langt vi var fra flokken.

Til sidst, da vi kunne regne ud, at vi var tæt på, skønnede vi, at flokken nok måtte ligge i et tæt buskads med højt græs ved foden af en højderyg. De sorte gik i stilling i en halvcirkel omkring buskadset, og Frederiksen og jeg gik op ad højderyggen, og ca. 700 m fra buskadset gik vi i stilling på et højt område med lavninger på hver side med udtørrede vandløb. Frederiksen gav tegn til de sorte, der startede med at larme med grydelåg og blikbeholdere og ganske rigtigt, bøffelflokken satte sig nu i bevægelse op mod os. De løb, det lød som fjern torden, jorden gungrede, og støvet rejste sig efter flokken, der pløjede sig vej gennem buskadset opad højderyggen ved hjælp af hornene og sænkede hoveder.

Det var uhyggeligt, så mange store dyr på vej op mod os på een gang, men heldigvis havde Frederiksen ret, de fulgte de lidt lavereliggende udtørrede vandløb, og vi havde frit skudhold, valgte en bøffel og skød begge. Den faldt, men da flokken var væk, og vi skulle finde den, var den væk, den var kun blevet såret. Et såret dyr skal opsøges og dræbes - om der så skal gå dage med det - og samtidigt er sårede bøfler de allerfarligste. Nå, vi fulgte blodsporene, delvis kravlende gennem buskene. På grenene kunne vi se sprøjt af friskt, rødt blod - altså et lungeskud.

Sårede bøfler har det med at lægge sig i baghold, så hjertet stod næsten stille på mig, da een af de sorte, der nu fulgte efter os, så den bag os ind til siden. Heldigvis var den død. Den blev flået på stedet, Frederiksen fik skindet, og de sorte fik friskt kød, men det meste kød skar de i strimler og tørrede i solen til senere brug.

Hver aften i lejren fik mine 6 boys udleveret et mål majsmeal, som de kogte »posho« (majsgrod) af, det var deres hovedspise. Nogle enkelte gange supplerede jeg ved at skyde en hare, en junglehøne eller en Thompsons Gazelle, dem var der så mange af. Men kødet, der skulle tilberedes samme aften, var nu temmelig sejt.

Matibo, min kok, var allerede gift og havde en hytte med kone og børn i en landsby. Imidlertid ville han gerne have en kone til, og da en sådan købes af faderen formedelst 3 okser, 40 geder, 1 sæk sukker og 200 shilling, måtte han jo arbejde. Med 2 koner, i hver sin hytte i hver sin landsby, ville han være velforsørget, idet konerne gjorde alt markarbejdet. Så kunne han blot cykle fra kone til kone alt efter forgodtbefindende.

Med dette system var det lykken at få døtre, der kunne sælges, når de blev voksne. Så hvis en nyerhvervet kone ikke fik børn, krævede ægtemanden overfor svigerfaderen, at handelen skulle gå tilbage. Svigerfaderen ville så påstå, at det var ægtemandens skyld, og at han måtte få en ven til at gøre konen gravid. Lykkedes det, var alle glade, jalousi syntes ikke at spille nogen rolle. Lykkedes det ikke, selv efter at nok en ven have prøvet at hjælpe, måtte den ulykkelige svigerfar under megen ballade lade handelen gå tilbage og acceptere en nu uafsættelig datter.

En af de ansatte sorte hos en hvid farmer, jeg besøgte, kom en dag til sin herre og bad ham læse et brevkort fra sin kone i en landsby 300 km fra farmen. Ved budskabet, at hun havde født ham en datter, jubede den sorte. Hvordan kan du være så glad, det er jo 11 måneder, siden du var hjemme i landsbyen og fik din kone, spurgte den hvide farmer? Jo, svarede den sorte, alligevel har jeg fået en datter, og så har jeg sparet buspengene.

Mine 6 boys, der alle var ansat på EAPC, var der sjældent vrøvl med. De var oftest i godt humør og udførte loy-

alt og omhyggeligt de stillede opgaver, og jeg følte mig helt tryk ved dem, sådan at jeg efter nogen tid ikke havde betænkeligheder med at lade tolken, der fulgte mig i hælene, bære jagtgeværet. Og så var de meget hjælpsomme med at skaffe mig at vide, hvad der foregik ved Kabini Hill, den kalkstensforekomst i Masaidistriktet, de sydafrikanske konkurrenter undersøgte. Jeg fik ovenikøbet prøver fra Kabini Hill - og det er nærliggende at tro, at denne hjælpsomhed også gik den anden vej.

Afrikanerne omtalte sjældent europæere ved deres navn, i stedet gav de dem deres eget navn, der som regel sagde noget karakteristisk om een. Jeg blev slet og ret kaldt »Bwana Mawe«, Stenenes Herre - ikke alene for min interesse i sten, men nok så meget for trylleriet med at få kalksten til at bruse med saltsyre.

Når jeg om lørdagen analyserede egne (og konkurrentens) prøver i EAPC's laboratorium i Nairobi, kunne jeg ikke stå for fristelsen og lave et lille tryllesnummer. Analyserne bestod i titreringer, fortyndet natriumhydroxyd tilsættes dråbevis fra en måleburette til prøver, der er opløst i saltsyre i en glaskolbe. Når den overskydende saltsyre er neutraliseret og bliver basisk, farves væsken ved hjælp af den tilsatte indikator.

Til calciumbestemmelsen bruges som indikator fenolftalein, der bliver smukt rødviolet, medens tymolftaleinet, der bruges ved magnesiumbestemmelsen, i basisk væske bliver blå.

Henimod kl. 12 stillede jeg 5 rødviolente og 5 blå kolber i vindueskarmen idet jeg forinden forsigtigt havde dryppet en dråbe stærk saltsyre i midten af hver kolbe. Når der så forsamlede sig et antal sorte, rystede jeg kolberne een efter een - og vupti forsvandt farven til stor henrykkelse for tilskuerne.

Resultatet af de 10 måneders eftersøgning blev, at der i det undersøgte område, ca. 50 km x 100 km, kun fandtes een brugbar kalkstensforekomst, nær Athi River små 20 km fra Nairobi, og så var denne forekomst endda på grænsen af det acceptable, idet den ikke var særlig stor, den var ret lav i kalkindhold, men også lav i indholdet af magnesiumkarbonat.

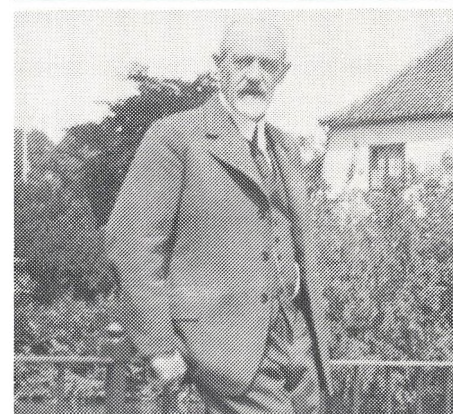
Heldigvis viste det sig, at konkurrentens forekomst ved Kabini Hill heller ikke var god, den var ikke stor nok, den

var fint høj i kalk men også høj, ja endda for høj i magnesiumkarbonat. Så konkurrenten opgav, og EAPC var ikke sen til at købe rettighederne til Kabini Hill, idet de to forekomster tilsammen indeholdt tilstrækkelig meget kalksten med i gennemsnit passende højt kalkindhold og lavt magnesiumindhold.

Som resultat af anstrengelserne blev der et par år senere bygget en cementfabrik ved Athi River - og den producerer cement den dag i dag.

Bagefter er jeg ofte blevet spurgt, om det ikke var risikabelt sådan at bo i lejr på savannen helt alene med 6 sorte, når Mau-Mau bevægelsen overfaldt og hakkede de hvide i stykker. På det tidspunkt var Mau-Mau overfaldene mest noget, man læste om i aviserne, men det blev ikke regnet for en reel fare endnu. Et år senere ville det næppe have været forsvarligt at gennemføre undersøgelsen.

Det var ikke de vilde dyr, der var den største fare - de er gennemgående fredelige - nej, det skulle her som så mange andre steder i verden vise sig at være homo sapiens. □

Kig med i Carøe's ('36) album.

Øverst: Rektor Krarup.

Nederst: Lektor Steffesen meddeler Carøe, hvem der skal inviteres til chokoladen ved Fugleskydningen.

Memoriae om Spirt på Skolen i Fordums Tid

Af H. J. C. Rosenvinge (?46) - Modo

»Peter kan springe fem centimeter læn-
gere end Hans. Og hvad så?«
Johs. Ferdinand, »Nærten«.

Sport, som vi i hine tider hånsomt kaldte »spirt«, blev dyrket fra tidernes morgen, væsentligst med den hensigt at udøve legemsfærdighed i bellicistisk forstand.

Spartanere smed formodet svagelige ud fra klippen. Einstein, Beethoven, Chopin m. v. var sikkert endt sådan i spæd alder.

Sund sjæl i et sundt legeme. »Nærten«s ovenciterede opfattelse forhindrede ham aldeles ikke i at anlægge barske synspunkter på kendskab til uleglyp og græsarter, der faldt inden for hans fagområde. Og det generede ham overhovedet ikke at åbne døren til studentereksamens-kammeret og med vred røst proklamere: »Du er hamber! Ginus«. Bang! I smak døren.

Ud fra erkendt ukendskab til emnet skal man undlade at fremføre synspunkter på legemsfærdighedsdyrkelsens betydning i førpubertet, under pubertet og i efterpubertetens modningsår.

Uden overdrivelse kan det næppe skade helbredet, men senere i livet er der ikke store chancer for at vedligeholde træningstilstanden.

Så påstås det, at hæftig spiritsdyrkelse med kolde brusebade skulle afholde fra syndige tanker og hæmme naturlige drifter.

Enhver, der har været udsat for en helt anden fysisk belastning, vil vide, at dette er det rene fordrukne sludder.

Videre hævdes - med mere ret - at sport har en moralsk-opdragende betydning. Man lærer at vinde i beskeden stil, uden åben selvglyde. Samt at tabe med falsk beskedenhed og disimulcret ærgrelse. Det er nyttigt at kunne hykle senere i livet.

Farligere er det at praktisere »fair play« og holdmoral. Herlovianeres store

hemske i det senere liv er »gentleman-ship«, ikke gangbar mønt i hverdagens klatreri.

Ifølge Sir Arthur Wellesley, senere Lord Wellington, blev slaget ved Waterloo vundet på Etons sportspladser. Man har sine tvivl, men spirtens tilknytning til våbendåd fandt Spartanerne jo ud af - og andre før dem.

Nok med »Bierstube«-filosofi. Down to facts.

SPIMEN, den berygtede tvungne sportstime efter skoletid, var ingen succès. Den blev vist indført i '32 og afskaffet i '54.

Det var »demasié«. Igennem fem ugedage blev ens i forvejen knapt tilmålte fritid jo groft beskåret (dog kun i sommerhalvåret). Sidste time sluttede kl. 14.30, 14.45 skulle man stille på pladsen, spimen holdt op 15.30, så først 15.45 var man tilbage på hummeret. Lalen begyndte 17.15.

I '34 fik Skolen en ny Heis: Olaf Friis-Hansen, der kom »from out of nowhere« - dvs. Horsens Statsskole. Han var en stor, svær mand med skinkehænder og et hjerte af guld, velmenende, idealistisk, stærkt national.

Heis besad ikke selv kostskoleviden og -erfaring, så han importerede fra det ikke ubeundringsværdige Englands berømmelige »Public Schools« med sin store entusiasme og tendens til impulsiv fremfærd.

Præfeks-systemet var en sådan import. Det blev i sin herlovianske version fremragende, hvorom mere ved senere lejlighed, hvis det tilstås af Red. (Han var selv præfekt).

Heis fremmede, ved Viggo - »Pift« - Skovbys hjælp, spirten til betænkelige højder. Nutidens eksperter i sjælelivets krinkelkroge ville lynhurtigt kaste sig over den samfundsskadelige sportsdyrkelse.

De mindre legemsudrustede og -færdige (eller de senere udviklede) ville jo for resten af livet komme til at lide under diskriminationen, forskelsbehandlingen, den sociale uret. »Hvad ikke alle kan lære, skal ingen lære«. Hæmninger, komplekser, frustration, transpositioner.

Ak dog, der skete det stik modsatte.

Herlovianernes sunde sans gjorde sig snart gældende, spiritsdyrkere med narcissistiske tilbøjeligheder blev reduceret til naturligt format, dog ikke uden den sædvanlige forståelse og tolerance overfor mere eller mindre ejendommelige hobbies.

- En af nyskabelserne var en lille dum bog, hvori man forventedes at indskrive sine personlige rekorder (med tikamps tabel og alt) i form af præstationer såsom løb, hop, (langt, højt eller med stang) og udslyngning af åndssvage genstande.

Dette fik bivirkninger. Det var efter de besiddende oplysninger Holger Tillsch (?40), der indførte en hidtil ukendt sportsgren: *Citronsvinget*. Forbeholdt VI og VII.

Man satte sig, iført slåbrok, med tændt pibe. Hvorpå man fattede en snor, i hvis endepunkt befandt sig en kraveknap (dengang brugtes knækflip Trollemorgen), inkrustreret i en citronskive. Vinder var den, der kunne svinge nævnte skive i længst tid, rygende piben og læsende en god bog, intil kraveknappen havde slidt sig ud.

Sporten gik af mode, og skolerekorden er ukendt.

Alderen gør sig gældende, men endnu erindres et historisk 100-meter løb i '46.

Træningen var meget vanskelig og foregik i dølgsmål. Det var virkelig svært at løbe 100 meteren i »slow motion«, kæmpende sig frem med forvredet atletansigt, vældige skridt og dramatiske armsving.

Efter en episk finale vandt »Heinrich« med en håndsbredde i rekordtiden godt og vel 30 sekunder, andre præsterede kun sådan 26-29 sekunder.

»Pift«s ansigt, da han aflæste stopurene, var hele forarbejdet værd.

Træning er fundamental. En anden af vor glørværdige '46-årgang, nemlig Troels »Fu«, dyrkede bukkespring med monokel. En yderst kompliceret affære.

Da han beherskede sagen, mødte han med monokel til gymnastiktimen. Piften råbte, at han skulle tage den af og springe over bukken. Men den gode »Fu«

havde også trænet i dramatiske fald, så han præsterede et Kamikaze-spring med rullefald.

»Ja, nu kan de selv se, jeg var lige ved at slå mig ihjel, det går ikke uden min monokel«.

Pift faldt lige i fælden, og med indskruet monokel ydede »Fu« et olympisk Krassilnikov spring. Pift var målløs. Vi holdt masken i dyb alvor.

Pift havde det ikke let. Han var en velmenende og rar hører, selv en strålende sportsmand. Man mindes at have set ham klare 1.65 i højdespring - saksstil - med græshoppefarvet træningsdragt, bare for at vise. Psykolog var han ikke, og herlovianske sportsbegreber var jo noget for sig.

Så var der »Buset« - en trækonstruktion fra forrige århundrede, opført med herlovianeres udøvelse af svømning for øje.

Min onkel »Knold« ('22) var en genial komediant, og han tog den store frivømmerprøve i Susåen under »Ballonen« opsyn. Ved at gå på bunden og

lave vældige svømmetag over de dunkle vande med jordfersk lugt.

Buset blev nedlagt under krigen, grundet de utilbyrligheder, der kom sejlene, og man har intet erfaret om kole-
ra eller tyfus. Ukrudt...ulækkert, det var det.

I fodbold fik vi (næsten) altid bank - specielt af Sorø. Revanche-muligheden var det årlige atletikstævne på Kongens (Christian X's) fødselsdag.

Selv citronsvingere og andre komplet usportslige trænedede med en vis energi. Og vi vandt med usvigelig sikkerhed, suverænt.

År efter begivenheder frigives arkiver, stemplet »Strengt fortroligt«, »Top secret« etc.

Der var et hemmeligt våben med i spillet: Tobaksgrøden.

Svedskegrød smager vidunderligt, og de fremmede atleter blev rigt forsynet af herlovianske bordholdere, for hine var naturligvis inviterede til at spise ved Skolens bord. De bemærkede ikke i deres grådige mæsketrang, at herlovianske

atleter udviste et mistænkeligt mådehold.

Man erindrer endnu det venligt-smidskede grin, hvormed Dorph udskovlede tobaksgrød i olympiske kvantiteter.

Efter takafsigelse for de Himmelske Gaver og Velgerner virkede den totale deskomposition af gæsternes peristaltiske funktioner. Bortset fra et desperat hurtigløb over til Vuset i baggården var deres atletiske ydeevne »antidoped« på effektiv vis.

Desuden stod krigslykken os bi, for Herlufsholm fik altid inderbanen i 4x100 meter stafetløbet.

»La Belle Otero« vandt engang omkring 1897 13 gange på samme farve i Monte-Carlo rouletten.

Den slags sker, som heldig tilfældighed. Vi drillede altid Piften - der stod for lodtrækningen - med, at han havde svindlet. I hans bundhæderlighed berørte det hans dybere følelser, som det netop var den elskværdige hensigt.

Ak, de gode gamle dage! □

Herlovianervirke og - fremtidssyner

I Børsens publikation »Danmarks 200 største Virksomheder«, november 1988, figurerer flere herlovianere:

Ebbe Bro Christensen ('43) omtales i forbindelse med en omtale af de virksomheder og bestyrelser, han har haft og tildels stadig har sit arbejde i.

Kirsten Levinsen ('75) har tidligt satset på EF-retten. Hun har suppleret sin danske juristuddannelse med et års EF-studier i Brügge, og i 1985 startede hun det første advokatkontor i Bruxelles for et dansk firma. Nu er hun afløst og atter hjemme, hvor efterspørgslen på hendes område er stigende. Stillet over for mere og mere udviklede internationale transaktioner ses en tendens i retning af stadigt større danske advokatfirmaer, skabt gennem samarbejdsaftaler og fusioner. Der må skabes overskud til at tænke internationalt.

Kontorfællesskab med advokater fra seks andre nationaliteter medførte hendes konklusion: »Der er ikke noget, vi behøver at give op overfor«.

Og endelig har bladet interviewet fem nuværende herlovianere i gym-

nasiet: »Vil de tage deres uddannelse i det smuldrende danske velfærdsreservat(!), eller mener de, at de kan blive ægte europæere, selv om de bliver boende i Danmark(!!)?«

Bjørn Bo Bøjesen, 2.g. mat./fys., har endnu ikke besluttet sig. Hvis han rejser, er det ikke, fordi han tror, at han vil få det bedre end i Danmark. Han synes, at man bør give Danmark en chance. Hvis alle flygter, kan det kun gå ned ad bakke. Han vil enten være kemiingeniør eller atomfysiker, hvorfor han vil starte på Danmarks Tekniske Højskole. Hvis han vælger atomfysikken, vil han bagefter til Geneve.

Lise Ostenfeld, 2.g. spr., har levet så mange år ude, at det trækker mest. Hun har ikke den helt store tro på Danmarks fremtid. Hun vil til Frankrig og måske senere til England. Vil studere fransk og engelsk litteratur.

Jane Fode, 3.g. spr., vil videreuddannes i England og satser på en handelsuddannelse, som kan bruges overalt.

Steen Hummel Nielsen, 3.g. mat./fys., afventer Danmarks tilpasning til det åbne EF-marked. Han mener, at politikerne ikke har gjort sig klart, hvad de vil dér, medens erhvervslivet arbejder seriøst med at løse problemerne. Han vil studere til aktuar og derefter

supplere uddannelsen i Schweiz og USA. Han mener, at Danmark har mange dygtige mennesker, men det er trist, at de er ved at blive nationens største eksportvare.

Og *Morten Engel, 3.g. mat./fys.,* som oplyser, at hans familie er international, overvejer at få et job hos et familiemedlem i udlandet. Hans videre uddannelse skal selvfølgelig være international. Han vil være civilingeniør af enten elektronik- eller kemilinien. »Hvis jeg bliver ude, er der ikke tale om flugt; jeg håber på en dag at vende tilbage og styrke landet«. Han udtaler, at i det indre marked skal de store virksomheder nok klare sig, mens de små må forstå, at enten må de gå sammen for at modstå konkurrencen udefra, eller finde nicher for kvalitetsprodukter. □

Blad tilbage til forsiden og notér i kalenderen: Generalforsamling. Med attraktiv underholdning.

GNISTEN

Organist Andreas Larsens erindringer

I efteråret 1949 fik jeg en oplevelse, som jeg kunne leve længe på, idet jeg fik lejlighed til at spille klaverpartiet i Schuberts »Forellekvintet«. Det lykkedes nemlig at samle de andre fire, der er nødvendige for at få den spillet. Det gik sådan til: Mægaard (’44), der i dag er professor i musikvidenskab, havde kontaktet en ung ungarsk violinist, Béla Dretkőy - i dag medlem af Det kgl. Kapel - og betjente selv kontrabassen i sine første konservatorieår. Hernede havde vi fået en ny sognepræst efter Hee Andersen, Krarup Hansen, der var en god mand på bratschen, og endelig havde det musikalske Fyn sendt os en dipel med cello, Steen Tolle-Bay, der kom samme sted fra som visens Amanda og derfor gik under navnet »Kerte«. Vi var noget spændte på fremførelsen, idet prøverne ikke havde været helt »pletfri«, men der skete det, at da det kom til stykket, var det hele på plads, og jeg kan da kun sige, at for mig var det en vidunderlig oplevelse at deltage i dette kammermusikkens måske mest indsmigrende og utroligt behændigt formede værk!

Efter juleferien oplevede vi en Trolledag, der afveg en del fra de mange tidligere, idet vi efter morgenhøjtideligheden, der naturligvis fulgte traditionerne, for første gang deltog i det kaffebord på festsalen, der nu er blevet fast institution, hvorpå vi om formiddagen kørte til København i busser for som gæster hos Herlovianersamfundet at deltage i dettes 100 års jubilæum

Det tør siges, at det var noget for sig selv, som næppe nogen anden forening af elever fra en skole kunne tage det op med! Af programmet kan jeg nævne, at højtideligheden indledtes i universitetets solennitetssal, hvor der foruden festtaler også blev afsunget nogle kantatesatser, hvor Juel Møller præsenterede dipel fra 1850 stillet over for dem fra 1950. Jeg benyttede de samme toner til

begge versene, idet de »gamle« fik den á la Weyse med forsiringer og »snøller«, hvorimod »dagens« dipel nærmest formede det som en fox-trot.

Paul Diderichsen (’23) havde en solo, og der var også et par vers til mig - det hele var ret spøgefuldt, og man må erindre, at dette her foregik længe før den tid, da studenterne i samme sal tog magten fra rektor magnificus, Mogens Fog! Selv om vores anretning var uhøjtidelig, bevarede vi absolut decorum.

Siden blev vi alle kørt i Taxa hen i den anden ende af Studiestræde til en bygning, der dengang rummede »Studenteforeningen«.

Her var dækket op i 2 etager til en strålende festmiddag, hvor kontakten med talerne opretholdes med mikrofon og højtaleranlæg. Alt klappede fortrinligt, og under det frie samvær efter midt dagen fik jeg lejlighed til at underholde forsamlingen nogle minutter, bl.a. med en af Juel Møllers bedste lejlighedssange på melodien »Clementine«, skrevet til afskeden sommeren før med »Nærtten«, der havde forladt skolen, da han fyldte 70 - det sted, der for hans vedkommende havde været hans opholdsted, først som dipel, siden som ugift sovesalshører, og endelig som gift i mange år i det store hus over for undertegnede, mens hans helt specielle evner som underviser kom dipel til gode og den enestående zoologiske samling blev til!

Efter denne tour de force faldt tingene naturligvis til ro igen. Ved forårskoncerten nød vi sammenspillet med Henning Kierkegaard, der var en skrap og hurtig nodelæser, så at vi på kort tid kunne spille Saint-Saëns variationer for 2 klaverer over et tema af Beethoven. Endvidere morede det os at hale den tidligere omtalte farce »Vandmøllen i Appenninerne« op af mølposen og endnu engang more os over dens barnlige løjer og falssettoner.

I sommeren 1950 havde vi i vores familie nogle oplevelser, der strengt taget ikke har noget med Herlufsholm at gøre, men jeg tager dem med, eftersom man endnu ikke har bedt mig begrænse dette udpluk af hændelser til skolen.

Vi var kommet i besiddelse af et ret ydmygt køretøj, som min dengang 3-årige søn ganske vist i barnlig glæde forkyndte for forbipasserende som et »dollargrin« - men det var dengang store sager at få fat i sådan en indretning, og nu ville vore svenske venner i Blekinge sam-

men med os gerne en tur til »kontinentet«, som de kalder det derovre.

Nu havde svenskerne ikke haft krigens varemangler og valutarestriktioner inde på kroppen, så de tog intetanende til Malmø, hvor de fik det første chock, idet man mod kvittering fratog dem deres svenske penge, som de aldeles ikke måtte udføre. De havde naturligvis tænkt sig at købe valuta her i landet, men kom nu i stedet til os med bare hænder.

Takket være mit kendskab til en bankmand lykkedes det mig at fremskaffe et beskedent beløb i tyske og hollandske penge - endda uden at bede om dem - og det blev nu min opgave at prøve at få dette beløb til at slå til, så vi kunne være ude i en uges tid. Uden denne gestus fra finansverdenen var rejsen ganske enkelt gået i vasken.

Desværre begik svenskerne endnu en fejl, der var værre: Deres pas skulle forsynes med visum til den britiske zone i Tyskland, og det havde de ikke fået ordnet. Efter mange telefonsamtaler med englændernes kontor i København endte det med, at vi på selve afrejsedagen måtte tage derind, hvor vi endelig med stort besvær og samtaler med Stockholm fik dem til at stemple de svenske pas, så vi kunne sætte kursen mod Åbenrå, hvor vi havde bestilt hotel. Puh, ha!

Jeg skal holde mig fra rejsebeskrivelsen, men vi kørte gennem ruinhobe og grusdynger i Hamburg og nåede næste dag henad aften til en kro i nærheden af den hollandske grænse, hvor jeg måtte forklare kromanden, hvad vi var i stand til at betale og de var så elskværdige at give os både seng og morgenmad for næsten ingen penge.

Mens vi var væk hjemmefra, brød Korea-krigen ud, og det var naturligvis umuligt ikke at være bekymret over, om vi slap hjem igen til vore 3 børn, der var i pleje hos min kones familie. Krigen i Østen kunne jo være indledningen til et amerikansk - russisk opgør, og da russerne befandt sig - hvad de stadig gør - få kilometer fra Lübeck, så skulle der ikke ret meget til, før forbindelsen kunne være klippet over i Holsten!

Det gik heldigvis godt, og ugen efter kørte vi svenskerne hjem til præstegården i Blekinge, hvor vi parkerede vore børn, hvorpå min kone og jeg kørte op til Leksand i Dalarne, der i en række år blev et dejligt sommerferiested.

Vi fik forbindelse med fru Lindström,

hvis mand, Rune Lindström, skrev det smukke og stemningsfulde »Spel om en väg, som til himla bär«, der den dag i dag opføres om sommeren som friluftspil. Fru Lindström passede turistkontoret og henviste os til et dejligt hus, som vi kunne leje, så de næste år var der ingen tvivl i vore sind om, hvor sommeren skulle tilbringes. Som en lille slutbemærkning til dette afsnit kan jeg anføre, at en tankpasser ved synet af vort beskedne »fordon« fandt anledning til at spørge: »har herrskapet åkt hit i den

där?« Ja, de kunne sagtens, de svenske. Alle kunne forsyne sig med en ny bil og til under det halve af, hvad vore brugte førkrigsmodeller havde kostet!

Så vender jeg tilbage til Herlufsholm. Der blev i de følgende år fremstillet apparatur til brug ved musikgennemgangen, i første omgang en trådoptager, fremstillet af Bang & Olufsen i Struer. Jeg kan måske senere komme ind på det udbytte, jeg fik i min undervisning takket være denne tekniske landvinding, men jeg slutter dette afsnit med at omta-

le et besøg, skolen fik i marts 1952, idet bankier Sonne, New York, overrakte Herlufsholm en pengegave og talte til diplene ved middagsbordet. Nu kunne vi takket være trådoptageren opbevare begivenheden, og den er senere blevet overført til de mere stabile bånd.

Det blev indledningen til en lang række donationer og var en virkelig fornem premiere på gamle diplers bestræbelser for at bevare Herlufholms selvstændighed. □

ÅRSREGNSKAB FOR 1988

INDTÆGTER:	Udgifter	Indtægter	(Budget)	1987
Kontingenter:				
Indg. kontingent				
1988	129.047,00			
+ éngangskontingent				
1988	2.465,00	131.512,00	(121.000)	121.040,00
Renteindtægter:				
Værdipapirer	27.273,59			
Handelsbanken .	166,07			
Sparekassen . .	3.856,83			
Girokonto . . .	169,43	31.465,92	(18.000)	17.637,80
Annonceindtægter		4.250,00	(3.500)	3.600,00
			(142.500)	142.277,80
UDGIFTER:				
Herlovaneren	76.687,26		(50.000)	48.430,74
Fester og sammen-				
komster	46.400,73		(55.000)	49.792,08
Gaver og blomster	1.129,00		(2.000)	2.367,90
Administration:				
Kontorhold	13.657,72			
Porto og kontor-				
artikler	20.149,61			
Multi Data	20,26			
Møder	5.560,00	39.387,59	(27.500)	24.356,60
Afskrivning af kontin-				
gentrestancer 1987	6.885,00			2.550,00
Renteudgifter m.v.:				
Handelsbanken	2.117,73			
Sparekassen	325,53			
Éngangskontingenter . .	4.724,42		(4.500)	4.433,09
Vedr. køb af værdipapirer	0,00			5.589,04
Renter, gebyrer	830,50		(500)	351,54
Kurstab, salg af udl.ch. .	31,69			10,56
Diverse	3.721,59		(3.000)	
Underskud		15.013,12		+ 4.396,25
	182.241,04	182.241,04	(142.500)	142.277,80

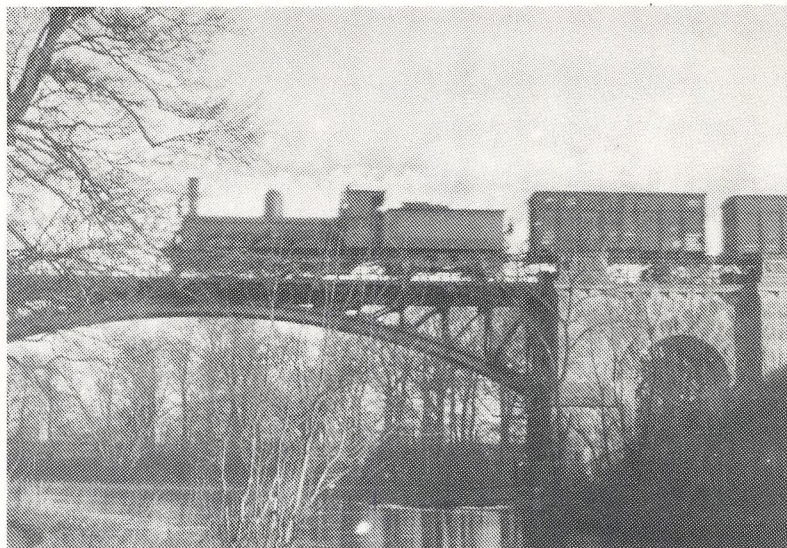
STATUS PR. 31.12. 1988

	AKTIVER	PASSIVER
Kontant beholdning	0,00	
Giro 6 07 94 90	5.153,75	
Handelsbanken 49 11 56	19.342,80	
Handelsbanken 52 53 52	46.066,96	
SDS 801-00-44821	4.821,86	
SDS 842-04-06682	6.868,65	
Værdipapirer	160.526,52	
Pantebrev (nom. 120.465.-)	94.243,76	
Diverse debitorer	7.200,00	
Mellenregning diverse legater		16.000,00
Skyldige omkostninger		42.791,12
Éngangskontingent 1988:		
Saldo primo	36.908,87	
Renter	4.724,42	
	41.633,29	
÷ udbet.		
kontingent	2.465,00	39.168,29
Kapitalkonto:		
Saldo 1.1. 1988	232.022,51	
+ kursregulering	29.255,50	
÷ underskud	15.013,12	246.264,89
	344.224,30	344.224,30

Lyngby, den 3. februar 1989
Jan Trier (kasserer)

BUDGET 1989

	UDGIFTER	INDTÆGTER
Kontingenter		130.000
Renteindtægter		30.000
Herlovaneren	60.000	
Fester og sammenkomster	60.000	
Gaver og blomster	2.000	
Administration	25.000	
Renteudgifter m.v.	5.000	
Møder	5.000	
Diverse	3.000	
	160.000	160.000

Fra et gammelt fotoalbum

Andreas Kronholm ('32) har efterkommet opfordringen til at indsende gamle fotos. Disse er fra hans tid på skolen, 1929-32.

Ø.tv.: Heis' hus i sne. *Ø.th.:* Jernbanebroen. *M.tv.:* Asger Monrad-Frandtzen med Jørgen Schrøder på armen. *M.th.:* Chr. Sekjær ('V 29) inspicerer pastor Hee Andersens Ford. *N.tv.:* 7. klasses cykeltur til Møens Klint 1931; Povl Kamp, Asger Monrad-Frandtzen, Mogens Anthon, lektor Borelli-Møller, Georg Ulrich, Jørgen H. Nielsen, Karl Østerskov, Bent Schlüter. *N.th.:* Jørgen H. Nielsen ('32), H.J. Winther ('R 30) og J. Joensen ('R 30).

Personalia

1917

Fhv. dommer *Kristian Jensen* fyldte 90 år den 14. januar 1989. Kristian Jensen blev i 1923 cand.jur., og efter en årrække som sagførerfuldmægtig og dommerfuldmægtig i Frederiksberg Birk, udnævntes han til dommer i Maribo, et embede han varetog indtil 1969. Kristian Jensen har bl.a. været formand for landvæsenkommissionen for Maribo Amt og gennem en lang årrække medlem af Polioforeningens repræsentantskab.

1923

Frantz Wendt har til det af den britiske Pergamon Press udgivne værk »World Encyclopedia of Peace« bidraget med artikler om Nordisk Råd, nordisk politisk samarbejde samt nordiske sikkerhedsproblemer.

1924

Professor *Flemming Tolstrup* var den 17. november 1988 i audiens hos Hendes Majestæt Dronningen for at overrække sin bog »Smult Vand«.

1926

Generallæge *Mogens Winge* har i Foreningen af Danske Medicinalforeningers blad »Medicinsk Forum«, Aug.nr. 1988, skrevet en arti-

kel om sanitetstjenesten under Københavnens bombardement 1807. Der redegøres indgående for de omfattende forberedende foranstaltninger og for mange personers fremhævelsesværdige indsats, da det gik løs. Tabene af menneskeliv var alligevel store: »Mænd, mest militære og medlemmer af borgerbevægelsen 791, hustruer, enker og tjenstepiger 160, børn 77, ialt 1.028«. - Generallæge Winge er endvidere medforfatter til værket »Linieskibet Holstein 1772-1814«.

1928

Tidligere mangeårige lektor ved Rungsted Statsskole, cand.mag. *Germund Gyiring*, er den 27. januar 1989 afgået ved døden. Germund Gyiring, der stammede fra Nykøbing Mors, tog i 1938 skoleembeds-eksamen i fagene gymnastik og geografi.

Læge *Poul Winther* er i november måned 1988 afgået ved døden. Poul Winther gjorde tjeneste ved flere psykiatriske hospitaler, bl.a. i Vordingborg, og i mange år drev han praksis i Dalum på Fyn.

1933

Fhv. rektor *Henrik Hertig* modtog ved en festsaften på Lolland-Falsters

Kunstmuseum den 1. december 1988 Storstrømsamtets Kunstpris for sin mangeårige indsats for kunstsamlingen i Maribo.

1937

Direktør *Claus Gustav Kähler* fyldte 70 år den 8. december 1988, og blev i den anledning portrætteret i bl.a. Berlingske Tidende.

1943

Verdensnaturfondens blad »Levende Natur« indeholder i december 1988-nummeret en artikel af æresmedlem *Kaj Dorph-Petersen*. Han er foruden at være chefredaktør af »Hjemmet« konsulent for »Levende Natur«. »Dorph« begrundet, at han er medlem af VNF: - Det er bare ikke rigtigt nok, siger han. »Vi må svine lidt mindre, handle og bruge med lidt større omtanke og rydde lidt mere op efter os. Det generer egentlig ikke spor - og så er det begrundelsen til både at rense kloden og samvittigheden«.

1944

Jørgen Knudsen har af sit planlagte firebindsværk om Georg Brandes udsendt 2. bind, omfattende Brandes' år i Berlin 1877-81. Dagbladet Politiken beretter i den anledning om ham og hans forfatterskab i sit »Dagens Portræt« den 15. januar 1989.

1945

Ved audiens den 17. november 1988 takkede auditor *Hans Jørgen Agger* Hendes Majestæt Dronnin-

gen for udnævnelse til souschef i Auditørkorpset.

1947

Overlæge, dr.med. *Knud Jørgen Alling Møller* fyldte den 10. januar 1989 60 år, og blev bl.a. portrætteret i Berlingske Tidende.

1950

Berlingske Tidende bragte den 10. januar 1989 under rubrikken »Fem skarpe« 5 spørgsmål til KTAS-direktør *Per Ammitz-bøll* samt dennes svar. Det fremgik, at selskabets nye budget indeholder en besparelse på 67 mill. kr. I år skal medarbejdernes antal - ligesom i fjor - reduceres med 300. Det stiller krav om øget produktivitet og rationalisering. Der investeres to mia kr. årligt i ny teknologi. Automatiseringen af telefoncentralerne betød over en årrække en reduktion på 5.000 medarbejdere. EDB har været den betydeligste faktor på teknologi-området. Servicebutikkerne har reduceret kørsler til og service hos abonnenterne.

1952

Atli Dam er efter det på Færøerne nyligt afholdte valg afgået fra posten som lagmand, dvs. chef for øernes Landsstyre.

Jens Hogel er af Hendes Majestæt Dronningen udnævnt til honorær konsul i Edinburgh-Leith pr. 6. juli 1988. Udnævnelsen blev den 8. november 1988 approberet af Hendes Majestæt Dronning Elizabeth II.

Til *chefsekretær Aase Randstoft*
c/o Kryolitselskabet ØRESUND A/S
Strandboulevarden 84, 2100 København Ø

Undertegnede medlem af HERLOVIANERSAMFUNDET melder adresseforandring således:

Navn: Stilling: Årgang:

Tidligere adresse: Telefon:

Fremtidige adresse: Telefon:

Gældende fra:

(Skriv venligst tydeligt, maskin-eller blokskrift)

Telefonisk melding undtagelsesvis: 01 26 66 40, privat 01 19 12 29

STATENS PÆDAGOGISKE
STUDIESAMLING
LERSØ PARKALLE 101
2100 KØBENHAVN Ø

1954

Godsejer *Jon Henrik Krabbe* indtræder som det ene af de seks bestyrelsesmedlemmer i den fusionerede erhvervskoncern Danisco.

1960

Statstidende bekendtgjorde den 5. januar 1989, at godsejer, civiløkonom *Bernt Johan Collet*, kommandør af Dannebrogordenen, er udnævnt til hofjægermester fra den 1. januar 1989 at regne.

1975

Kristian Kirkegaard har siden september 1987 arbejdet i Scantrade Gruppen på dens kontor i Madrid. Gruppen beskæftiger sig med trading, representation og konsulentarbejde i Irland, Danmark og Spanien.

1979

Ivan Reedtz-Thott, Michael Sandager Jeppesen og *Claes Blomqvist* sluttede som nr. 100 i det berømte Paris-Dakar løb med feltets eneste Volvo. Dermed har de opnået det mål, der var sat inden starten: At blive det første danske hold, der gennemførte det hårde løb. Den dansk/svenske trio brugte 112 timer 46 minutter og 52 sekunder på de 11.000 km.

1982

Kronprins Frederik har udpeget premierløjtnant *Morten Floe Henriksen* til at være sin ledsager i forbindelse med, at Kronprinsen i første halvår 1989 skal følge arbejdsgruppen på Robert Mondavis vingård i Napa Valley, Californien.

Seneste nyt: F. J. Billeskov Jansen ('26) har modtaget medaljen Ingenio et Arti.

Fuglelivet ved Herlufsholm

Lorenz Ferdinand's artikel om fuglelivet ved Herlufsholm skulle have været afsluttet i dette nr. Artiklen var også færdig, da der indkom 150 sider med notater fra Jens Normann Jørgensen ('70). De skal indarbejdes i Ferdinands artikel, hvorfor denne bringes senere.

Herlovianer-Samfundet

BESTYRELSE:*Formand*

Direktør Thomas E. Jermiin

Blidah Park 33

2900 Hellerup

01 61 08 04

Kontor 01 15 71 20

Medlemmer:

Underdirektør Lars Thuesen

Advokat Jan Trier

Læge Niels Heegaard

Chefsekretær Aase Randstoft

Herr. Kaj Vang-Lauridsen

Sekondløjtnant

Paul Henrik Østergaard

Suppleant:

Redaktør

Gregers Alling Møller

Alt i Herlovianerudstyr hos

RINGSTEDGADE 2 - NÆSTVED - TELF. 72 03 90